

ВРАЊЕ

Нема поузданих података када и где је формирано насеље и на чијим темељима је изниклао град Врање. Претпоставља се да се то догодило у време Траколира (Римљана), Византије, Грка или Словена који су ове просторе насељавали VI и VII веку. Први писани траг о Врању оставила је Ана Комнина, византијска принцеза, још у XI веку, пишући о владавини свога оца цара Алексија Комнина. Она у књизи *Алексијада* истиче да је рашки жупан Вукан 1093. године у свом освајачком походу стигао до Врања и освојио га. Након распада српске средњовековне државе, Врање је постало самостална област под управом кесара Угљеше, Господара Врања, Прешева и Куманова. Ова самостална област нестала је после Косовске битке, када је Врање ушло у састав државе деспота Стефана Лазаревића 1207. године. Распадом српске средњовековне државе, Турци су Врање освојили 14. јуна 1455. године, и држали га до 31. јануара 1878. године, када је варош освојила српска војска под командом генерала Јована Белимарковића. Врање је под турском влашћу било 422. године, а у Кнежевини Србији град је дочекао слободу са нешто више од 8.000 становника. У оба Балканска и два светска рата Врање је имало важно место у ланцу команде, напада и освајања.

Данас је Врање економски, административни, здравствени, образовни и културни центар Пчињског округа. Град Врање се простире на површини од 860 км² и спада у ред већих у Србији. Има 105 насеља, 32 Месне заједнице и 21 Месну канцеларију. Просечна надморска висина износи 480 м, а клима је умерено-континентална.

Од 2008. године, Врање има статус града. Према последњем попису Врање има 87.288 становника и представља десети град по величини у Републици Србији. У градском подручју живи 55.052 становника. односно 63,7%, 7,1% живи у Врањској Бањи, а 29,2% у сеоским срединама.

Преглед сектора културе града Врања¹

У оквиру градске управе Секретаријат за образовање, културу, спорт, омладину и информисање задужен је за област културе. И у градском већу Врања постоји члан који брине о сектору културе. У Врању постоји и скупштински Савет за образовање, културу, информисање и спорт који разматра извештаје о пословању и раду установа културе. Врање има и Стратегију о социјалном и економском развоју града, као и Стратегију о младима у којима је пажња посвећена и културној области.²

Из буџета града Врања финансира се шест установа културе и једно удружење у домену плата запослених, сталних трошкова, програма у оквиру основних делатности, текућих поправки и одржавања опреме:

- ✓ Народни музеј
- ✓ Позориште *Бора Станковић*
- ✓ Библиотека *Бора Станковић*
- ✓ Архив *31. јануар*

¹ Преглед сектора културе представљен је у складу са достављеним подацима од стране локалне управе и градских установа културе. Тамо где подаци не постоје биће посебно наглашено. Градска управа Заводу није доставила податке о буџету града за период од 2006. до 2009. године са изузетком износа буџета за културу у 2008. години (али не и структуре нити укупног градског буџета).

² Град Врање почев од 2010. године уводи праксу организације конкурса за пројекте цивилног сектора који ће бити финансирани из градског буџета. За те потребе биће формирана стручна комисија. Одлука у Скупштина града биће донета током маја 2010. године.

- ✓ Народни универзитет
- ✓ Омладински савез
- ✓ Књижевна заједница *Борисав Станковић*³

Буџет за културу града Врања у односу на укупан градски буџет у периоду од 2006. до 2009. године бележи континуирани раст, а у просеку износи 6% на годишњем нивоу.

Табела 1: Приказ буџета за културу и његовог удела у укупном градском буџету у периоду од 2006. до 2009. године

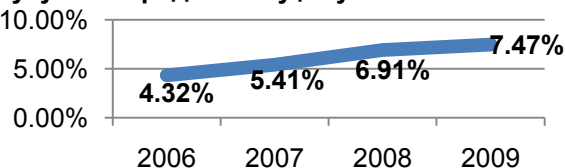
Година	Укупан градски буџет у еврима	Укупан градски буџет у динарима	Буџет за културу у еврима	Буџет за културу у динарима	% од укупног градског буџета
2006.	15.492.964,61	1.303.121.000,00	668.652,62	56.240.705,92	4,32
2007.	15.208.678,82	1.216.089.000,00	809.821,85	64.753.517,04	5,41
2008.	15.296.518,07	1.245.623.000,00	1.055.038,52	85.913.686,00	6,91
2009.	13.503.902,35	1.268.431.000,00	1.008.580,03	94.736.628,00	7,47

Табела 2: Структура буџета за културу у периоду од 2006. до 2009. године

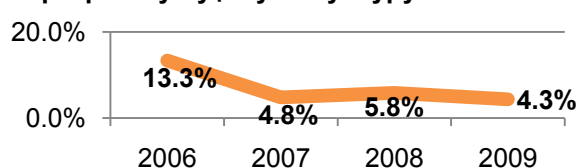
Година	Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
2006.	77,7%	9%	13,3%
2007.	80,3%	14,9%	4,8%
2008.	70,1%	24,1%	5,8%
2009.	81,4%	14,3%	4,3%

За разлику од удела буџета за културу који показује континуирани раст, удео програма у оквиру буџета за културу након израженог пада у 2007. години наставља да осцилира између 4 и 6%.

Приказ 1: Тенденција кретања буџета за културу у укупном градском буџету

Приказ 2: Тенденција кретања средстава за програме у буџету за културу

У културним делатностима у граду Врању запослено је 114 особа међу којима предњаче жене, док су у оквиру образовне структуре најбројније особе са вишом и високом стручном спремом.

Табела 3: Број запослених у култури града Врања

Укупан број запослених у култури града Врања	Мушки	Женски	ОШ	ССС	ВШ И ВСС
114	48	66	10	44	60

Према процени представника локалне управе главни проблеми у култури су:

1. Недовољна стручност и бројност кадрова
2. Недовољна подршка савременом стваралаштву
3. Недостатак средстава за програме

Приоритети за улагање и развој:

1. Едукација запослених у култури
2. Савремено стваралаштво
3. Неговање традиције и заштита културне баштине

³ Током рада на Извештају добили смо информацију да се Књижевна заједница Борисав Станковић више не финансира из буџета града Врања, а организацију манифестације *Борина недеља* преузео је Град. Удружење ће бити измештено из објекта у којем се тренутно налази, а који ће прећи у надлежност Музеја, али ће Књижевна заједница од Града добити нове просторије на коришћење.

Народни музеј Врање

Народни музеј у Врању основан је 1960. године и носио је назив народног хероја Симе Погарчевића. Временом је прерастао у музеј комплексног типа са неколико збирки - археолошком са нумизматичком, етнолошком, историјском и збирком савременог сликарства.

Седиште Музеја смештено је у згради *Пашин конак* саграђеној 1765. године и располаже површином од 400 м² изложбеног простора са око 30 хиљада музеалија из области етнологије, археологије и културне историје. Из етнолошке збирке изложени су по собама одевни предмети – стара градска и сеоска ношња из XIX и почетка XX века и употребни предмети – покућство из истог периода. На спрату музејске

зграде су *Славаћа соба* с почетка XX века, *Девојачка соба* и *Дневни салон*. У холловима (приземље и спрат) су предмети из археолошке збирке: питоси, стеле, надгробни споменици, уломци керамике и алата од неолита до средњег века.

Музеј-кућа Боре Станковића отворена је 1967. године у оквиру музеја и у њој су изложени предмети који су припадали писцу и члановима његове породице, као и плакати, фотографије позоришних представа и издања његових књига и дела добитника *Борине награде*. Музеју се од 1992. године прикључује и Галерија Народног музеја.

• Капацитети

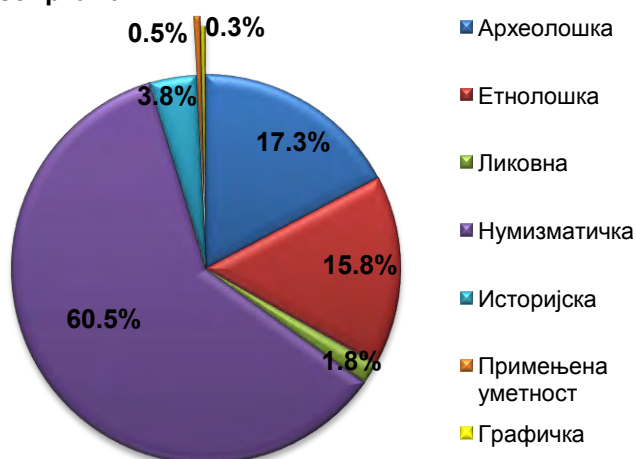
Народни музеј Врање располаже простором од 875 м². Главна зграда која је културно добро располаже и са 256 м² изложбеног простора, 15 м² простора намењеног депоу и 112 м² канцеларијског простора. Галерија је површине 374 м² од чега је 35 м² канцеларијски простор. Музеј-кућа Боре Станковића површине је 118 м².

Објекти немају обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

• Фонд

Музеј располаже са 19.515 предмета подељених у седам збирки - археолошка, етнолошка, графичка, историјско-уметничка, ликовна, нумизматичка и примењена уметност. Најбројнија је нумизматичка збирка. Од укупног броја предмета обрађено је 10.406 или 53,3% предмета, а од предмета који подлежу конзервацији конзервирано је 17,3%. Једино археолошка и нумизматичка збирка нису у потпуности обрађене. Највећи удео конзервираних предмета је у оквиру археолошке збирке – 38,5%. Ревизија целокупног фонда рађена је 2007. године.

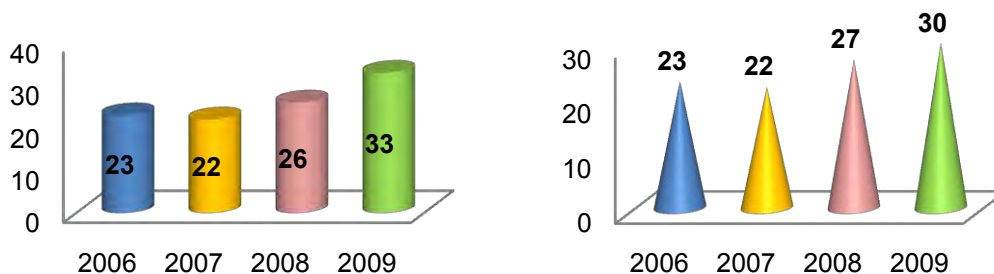
Приказ 3: Структура фонда са збиркама

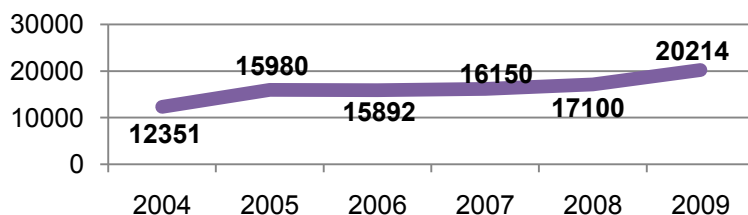
• Програми и публика

Поред основне делатности Музеј организује и додатне програме. Укупан број изложби у периоду од 2006. до 2009. године износи 104 што је у просеку 26 изложби годишње. Поред изложби Музеј организује и предавања, трибине, радионице и друге пратеће програме, и то у просеку 25 годишње.

Приказ 4: Број изложби (слика 1) и број пратећих програма (слика 2) у периоду од 2006. до 2009. године

Приказ 5: Тенденција кретања броја публике у периоду од 2004. до 2009. године

Музеј у периоду од 2004. до 2008. године бележи раст публике. За посматрани период број публике повећао се за нешто мање од 8.000.

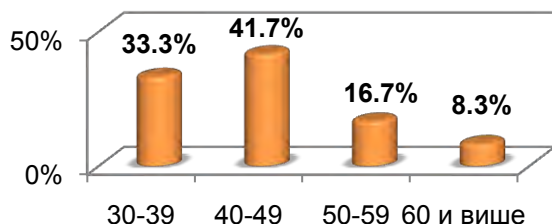
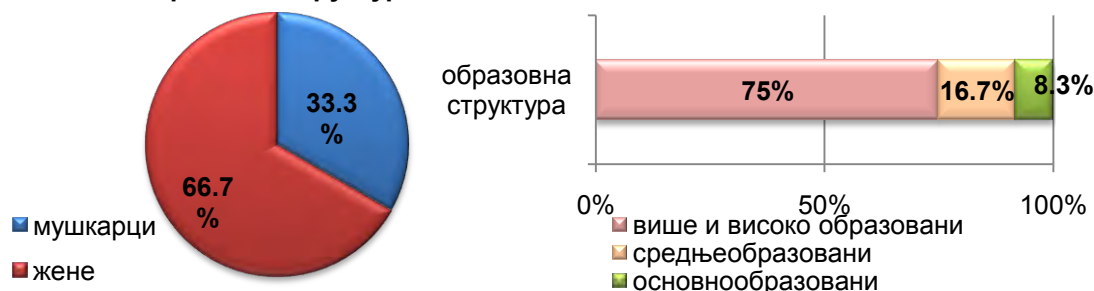
Када је реч о издавачкој делатности музеј је објавио водич кроз музеј и његове сталне поставке 2001. године. Музеј објављује и каталоге својих збирки, посебне публикације везане за изложбе и друге програме и има свој часопис стручног карактера. Установа има и стручну библиотеку.

Радно време музеја је од 8 до 15 часова и викендом од 10 до 14 часова. Цена улазнице је 80 динара за одрасле и 50 динара за ученике основних и средњих школа. Стална поставка Музеја је из 1999. године.

• Кадрови

У Музеју ради 12 запослених. У оквиру полне структуре предњаче жене којих има двоструко више него мушкараца. Просек година запослених је 44. Образовна структура показује да предњаче у укупном броју запослених. У основној делатности ради 75% запослених.

Приказ 6: Полна и образовна структура запослених

Музеј не ангажује волонтере, хонорарне сараднике нити војнике на цивилном одслужењу војног рока.

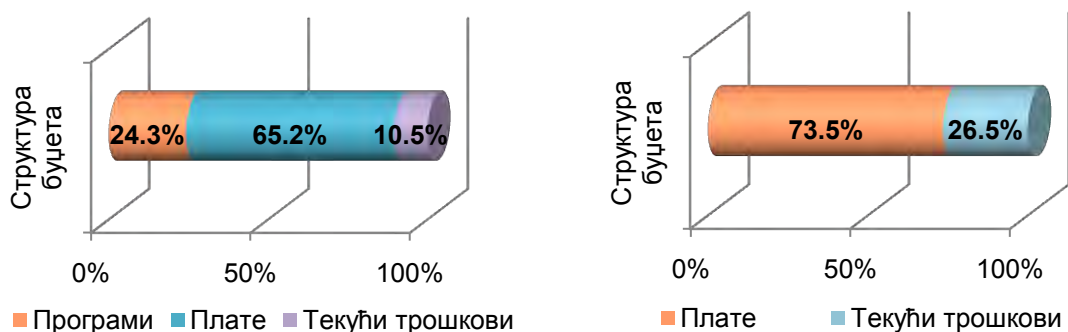
- **Буџет**

Музеј се највећим делом финансира из буџета града Врања, а део добија и од Републике. Укупан буџет Музеја у 2008. години износио је 144.597,93 евра (11.774.870,00 динара), од чега је 35.126,33 евра (2.860.400,00 динара) потрошено на реализацију програма. Буџет Музеја у 2009. години је 120.588,90 евра (11.327.000,00 динара). Према подацима достављеним од стране Музеја, за програме у 2009. години нису одвојена средства.

Приказ 7: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 8: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Представници Музеја као последње инвестиције наводе радове на објекту у више наврата који су финансирани од стране Републике и Града, али и од стране Археолошког института. Као приоритетну инвестицију у Музеју истичу реконструкцију изложбеног простора и депоа.

Табела 4: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Реконструкција и адаптација изложбеног простора и депоа	НИП Град Врање	2007.	102.541,30 (НИП) 12.506,22 (Град)	8.199.222,73 (НИП) 1.000.000,00 (Град)
Јавни рад	Министарство економије и регионалног развоја	2009.	10.763,25	1.011.000,00
Поправка објеката	Археолошки институт	2009.	266,15	25.000,00

- **Техничка опремљеност**

У музеју имају десет рачунара, као и приступ интернету.

Библиотека „Бора Станковић”⁴

Читаоница врањска основана је 1879. године, само годину дана по ослобођењу од Турака. Народна Библиотека у Врању је матична за два округа – Пчињски и Косовско-поморавски. Библиотека је надлежна за 11 општина и више од 100 библиотека, рачунајући и школске библиотеке. У самом граду Врању и околини библиотека *Бора Станковић* има своју мрежу библиотека, и то централно одељење у центру града, посебно одељење у доњем делу града, одељења у Врањској Бањи и селима Ратају, Вртогошу и Власу. Библиотека је 1999. године обележила значајан јубилеј - 120 година са књигом и читаоцима. Јубилеј је обележен уношењем целокупног фонда у базу података. Библиотека *Бора Станковић* је препознатљива по својим књижевним сусретима и песничким вечерима у дворишту Борине куће.

Своје активности библиотека организује кроз 10 одељења:

- ✓ Позајмно одељење за одрасле,
- ✓ Позајмно одељење за децу,
- ✓ Стручно одељење,
- ✓ Завичајно одељење,
- ✓ Одељење обраде,
- ✓ Интернет читаоница,
- ✓ Амерички кутак,
- ✓ Матична служба
- ✓ Медија центар за културу,
- ✓ Књижара.

• Просторни капацитети

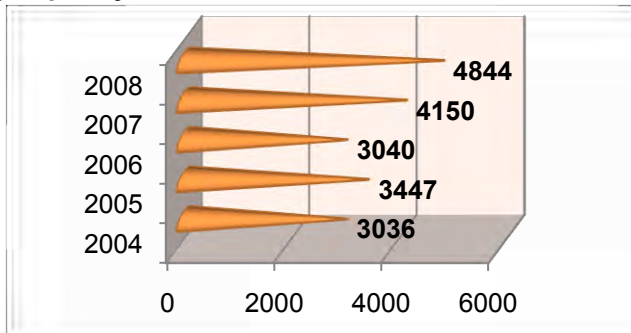
Библиотека располаже простором од 1.265 м². Установа има читаоницу која броји 30 места. Такође, у оквиру установе организују се и културна дешавања која се одржавају у медијатеци и сали медија центра који има 50 м² и 50 седећих и 20 стајаћих места. Установа нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

• Фонд

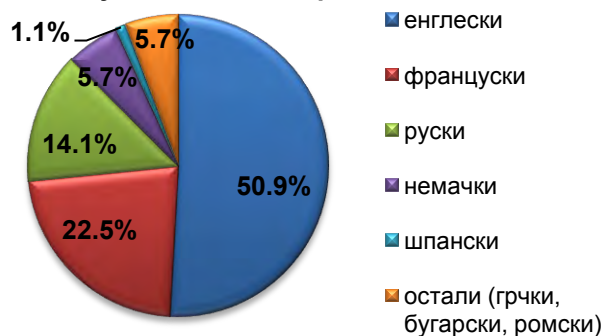
Када је реч о књижном фонду, Библиотека располаже са 130.394 наслова од којих највећи део припада књигама и брошурама – 130.338. Библиотека поседује и 56 наслова периодике, 16 новинских (један наслов је на енглеском језику) и 40 наслова часописа (30 је на енглеском језику). У оквиру фонда 126.855 монографских публикација је на српском језику а 3.539 на страним језицима.

У периоду од 2004. до 2008. године Библиотека је фонд допунила са 18.517 књига, што је у просеку 3.703 наслова годишње. Позитивно је да је број књига којим допуњују фонд у периоду од 2004. до 2008. године порастао за више од 50% – са 3.036 на 4.844.

Приказ 9: Број набављених публикација у периоду од 2004. до 2008. године

Приказ 10: Структура фонда на страним језицима закључно са септембром 2009. године

⁴ Библиотека Заводу није доставила податке за 2009. годину

- **Програми и публика**

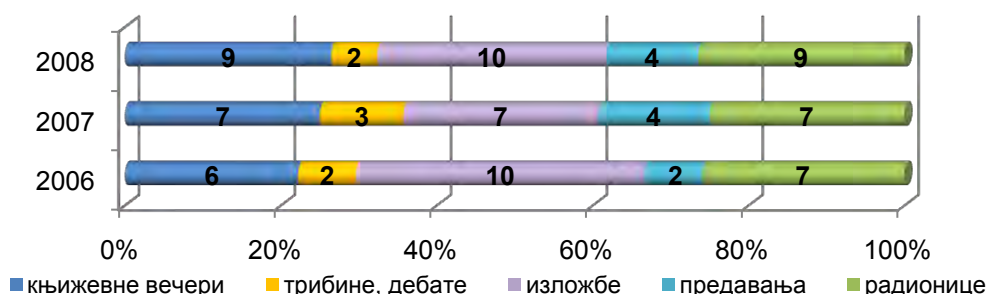
Библиотека је закључно са 2008. годином установила број корисника од 1.804 што износи 2% укупног становништва града Врања.

Табела 5: Број корисника у периоду од 2004. до 2008. године (библиотека није доставила структуру чланства)

	Број уписаних корисника				
	2004	2005	2006	2007	2008
Укупан број корисника	1536	1257	1167	2219	1804

Поред својих основних делатности, Библиотека у Врању организује и посебне програме као што су књижевне вечери, изложбе, предавања и радионице. Таквих програма у периоду од 2006. до 2008. године било је 89. Библиотека често спроводи и акције како би привукла већи број корисника као што су: *Летње смањење чланарине, Млади библиотекар и Библиотека за здравље.*

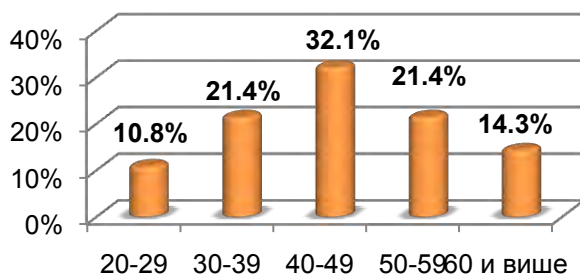
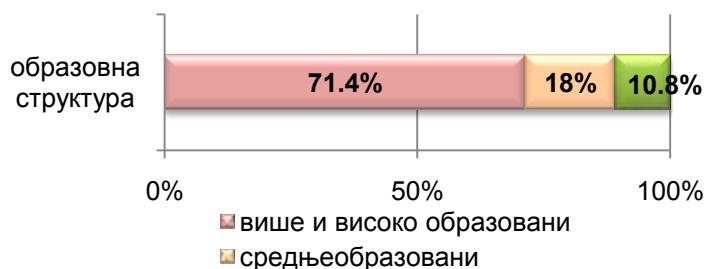
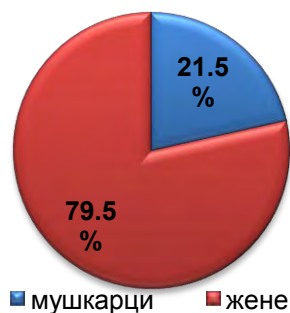
Приказ 11: Број пратећих програма Библиотеке у периоду од 2006. до 2008. године

- **Кадрови**

Број запослених закључно са септембром 2009. године у Библиотеци је 28, од којих је 22 женског и шесторо мушког пола. Просек година запослених је 45. Када је реч о степену стручне спреме – 20 је са вишом и високом школом, пет са средњом стручном спремом и три са основном школом. У основној делатности ради 82,1% запослених.

Приказ 12: Полна, образовна и старосна структура запослених

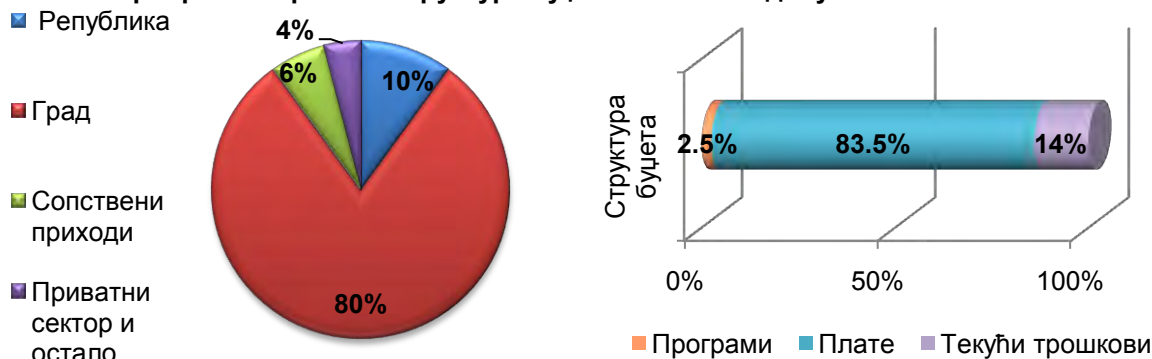

Библиотека не ангажује волонтере, хонорарне сараднике нити војнике на цивилном одслужењу војног рока.

• Буџет

Према подацима из 2008. године Библиотека се највећим делом финансира из буџета града Врања, део добија од Републике, а део обезбеђује сопственим приходима и спонзорствима. Укупан буџет установе у 2008. години износио је 294.725,16 евра (24.000.000,00 динара), од чега је 6.017,30 евра (490.000 динара) потрошено на реализацију програма.

Приказ 13: Извори финансирања и структура буџета за 2008. годину

Библиотека не наводи ни последња нити инвестициона улагања.

• Техничка опремљеност

Библиотека има електронску базу података у оквиру Бисис и Кобис програма. Поседује 23 компјутера који су умрежени и имају приступ интернету.

• Проблеми

У Библиотеци као проблеме наводе застарелост компјутера, јер имају потешку за нових 20 рачунара, као и нередовност исплате буџетског новца.

Архив „31. јануар”

Архив у Врању је основан 31. марта 1962. године као Историјски архив среза Врање, а са радом почиње 1. новембра исте године. У надлежности ове установе су општине: Врање, Владичин Хан, Бујановац, Босилеград, Прешево, Сурдулица и Трговиште. Првобитан назив промењен је у Државни архив 13. децембра 1962. године. Под овим називом радио је до 24. фебруара 1971. године, када је на седници Радне заједнице Архива донета одлука да носи назив Историјски архив. Коначан назив Историјски архив „31. јануар“ добио је 19. марта 1979. године, по датуму ослобођења Врања од турске власти 1878. године.

Установа је своју делатност започела у објекту Пашиног конака - Селамлуку, а већ 1963. године премештена је у другу зграду

Пашиног конака - Харемлук, која није задовољавала услове за рад. Архив је 1977. године формирао нову Службу за заштиту архивске грађе и регистратурског материјала ван Архива, што је допринело ефикаснијој заштити архивске грађе и регистратурског материјала код ствараоца.

Пресељењем у нови објекат Дома културног центра 1977. године, створени су повољнији услови за рад свих служби и смештај архивске грађе. Тек 1986. године, са изградњом депоа површине 564 м² у објекту Дома културног центра, створени су адекватни услови за смештај целокупне архивске грађе.

Делатност Архива одвија се преко Службе евиденције и заштите архивске грађе и регистратурског материјала ван Архива, Службе депоа и техничке заштите, Службе сређивања и обраде, Службе информативне, културно-просветне, образовне и пропагандне делатности, Службе дигитализације и Службе за опште послове.

- **Просторни капацитети**

Архив располаже са 772 м² од којих 564 м² припада депоу, а 208 м² канцеларијском простору. Објекат нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

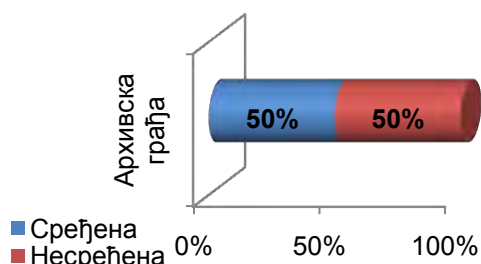
- **Фонд, програми и корисници**

Архив поседује 2.170 грађе у дужним метрима, односно 286 фондова и збирки од којих је сређено 240. Број евидентираних регистратура Архива је 267 од чега је преузето само четири.

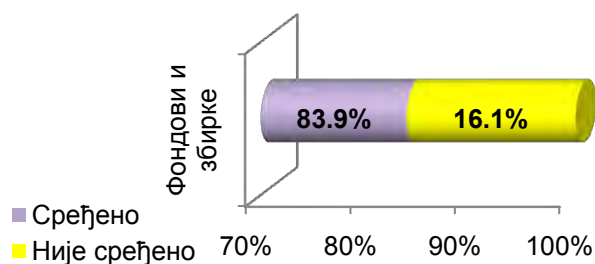
Архив је у периоду од 2006. до 2009. године од додатних програма имао три изложбе и једно предавање и једну промоцију књиге. У оквиру издавачких активности Архив је у истом периоду објавио две публикације.

У 2008. години Архив је имао 11 истраживачких дана и 42 корисника архивске грађе и библиотечког материјала.

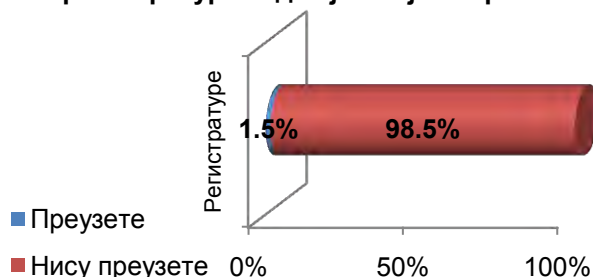
Приказ 14: Однос сређене и несређене грађе Архива

Приказ 15: Однос сређених и несређених фондова и збирки

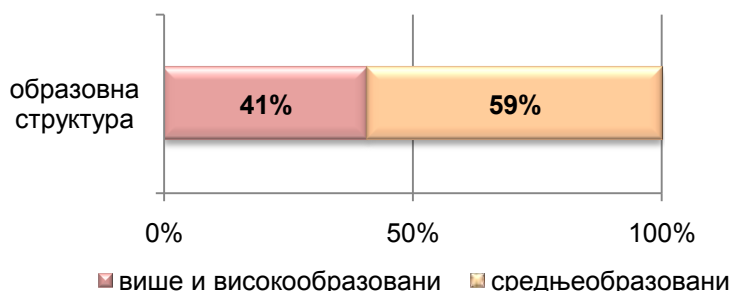
Приказ 16: Однос преузетих и регистратура код којих није извршено преузимање

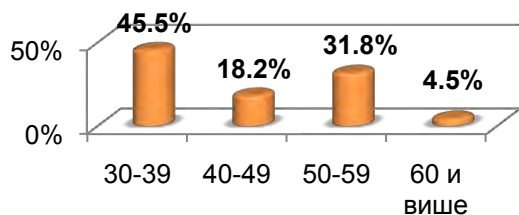

- **Кадрови**

Укупан број запослених у Архиву је 22, међу којима предњаче мушкарци. Када је реч о образовној структури запослених са високом стручном спремом их је деветоро, а бројчану предност има 13 запослених са средњом стручном спремом. Просечна старост запослених је 45 година. У основној делатности ради 86,4% запослених.

Приказ 17: Полна, образовна и старосна структура запослених

Архив не ангажује волонтере, хонорарне сараднике нити војнике на цивилном одслужењу војног рока.

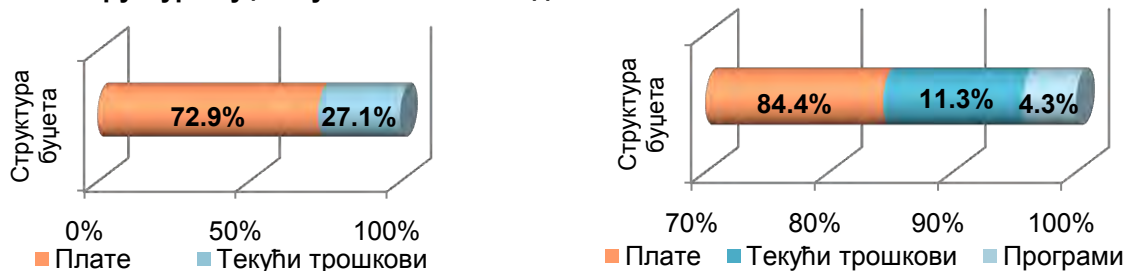
• Буџет

Архив се највећим делом финансира из буџета града Врања, а значајан удео у приходима имају и сопствени приходи. Укупан буџет Архива у 2008. години износио је 209.151,44 евра (17.031.578,00 динара) и у оквиру њега нису издвојена средства за програме. Према подацима из 2009. године од укупног буџета у износу од 169.156,62 евра (15.889.000,00 динара) за програме је издвојено 7.303,26 евра (686.000,00 динара).

Приказ 18: Извори финансирања у 2008. и 2009. години

Приказ 19: Структура буџета у 2008. и 2009. години

У буџету Архива учествују и неке од општина које Установа својом делатношћу покрива. Међутим, средства која се на тај начин обезбеђују су спорадична и мала – општина Владичин Хан је у периоду од 2006. до 2008. обезбедила свега 0,59% буџета Архива за 2006. годину, а општина Бујановац је у посматраном периоду континуирано смањивала средства која је издвајала за Архив у Врању (2,11% у 2006, 1,83% у 2007, 0,68% у 2008. години).

Табела 6: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Куповина металних архивских полица	Министарство културе	2008.	12.280,2	1.000.000,00
Уградња противпожарне централе	Министарство културе	2009.	5.323	500.000,00
Куповина фотокопирног апарата, дигиталног фото-апарата и рачунарске опреме	Историјски архив „31.јануар“ Врање	2009.	734,6	69.000,00
Уградња противпожарне централе	Министарство културе	2008.	5.323,07	500.000,00

Као приоритетне инвестиције представници Архива наводе реконструкцију просторија Дома културе у депо Историјског архива као и сталну поставку изложбе архивских докумената.

- **Техничка опремљеност**

Установа поседује пет компјутера који нису умрежени, као и три штампача. Установа има приступ интернету.

- **Проблеми**

Као проблем у Архиву наводе недостатак простора за смештај архивске грађе, затим застарелу и несервисiranу опрему за микрофилмовање, као и то да све општине Пчињског округа за које је Архив надлежан не издвајају средства за финансирање те установе.

Народни универзитет⁵

Народни универзитет је формиран 1955. године као Раднички универзитет *Моша Пијаде*. У области образовања ради школа за основно образовање одраслих и курсна настава. У области културе, установа се бави ликовном делатношћу, приређујући изложбе десетак пута годишње, као и издавачком делатношћу. Од 1997. године ради ликовна радионица која припрема полазнике за средње уметничке школе и ликовне академије, као и школа фолклора. Од свог оснивања, установа је са успехом обављала програмске задатке представљајући значајан културни центар у општини Врање и Пчињском округу. Народни универзитет је добитник *Седмосептембарске награде*, највећег признања града Врања, 1979, 1981. и 1998. године, за постигнуте резултате на описмењавању и образовању одраслих.

- **Просторни капацитети**

Народни универзитет располаже са 396 м² простора. У установи, наиме, постоје два простора која се користе за изложбе, извођење културних манифестација и курсне наставе. Први изложбени простор има површину од 120 м², стотину места за седење и 150 места за стајање, док други располаже са 80 м², 50 седећих и 100 места за стајање. Установа нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

- **Програми и публика**

У изложбеном простору Народног универзитета у 2008. години одржано је 12 изложби, ван установе две, док је гостујућих изложби било пет.

Табела 7: Приказ броја и посећености програма

	У установи				Ван установе			
	Наступи		Посећеност		Наступи		Посећеност	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Изложбена галерија	12	-	10-15.000	-	2	-	500	-
Књижевно-трибински програми	н.п.	-	5.000	-	-	-	-	-

Образовна делатност Народног универзитета огледа се у оквиру одржавања курсева страних језика – енглески, немачки, италијански, шпански језик, затим занатских курсева, као и курсева информатике. Курсеве је у току 2008. године похађало око 400 полазника.

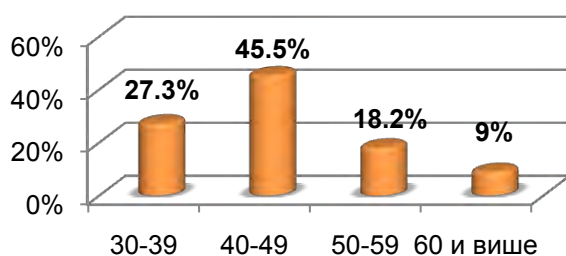
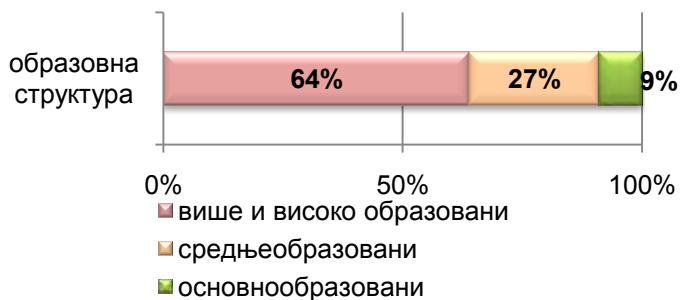
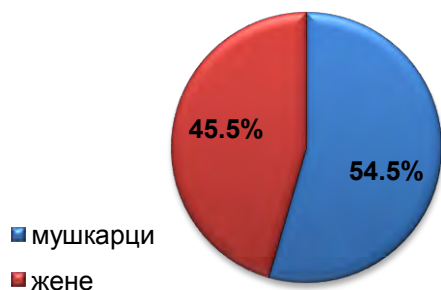
- **Кадрови**

Укупан број запослених у Народном Универзитету је 11, од којих је већина мушког пола. Када је реч о образовној структури запослених највише је оних са високом стручном спремом. Просек старости запослених је 46 година. У основној, културно-образовној делатности ради 54,5% запослених.

⁵ Народни универзитет Заводу није доставио податке за 2009. годину.

Приказ 20: Полна, образовна и старосна структура запослених

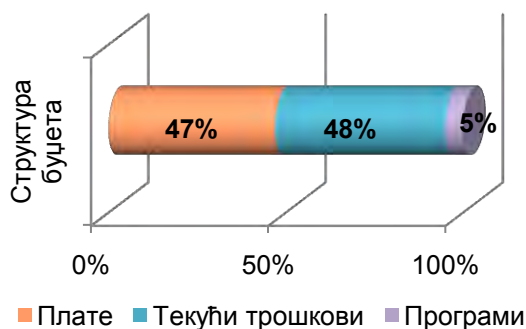
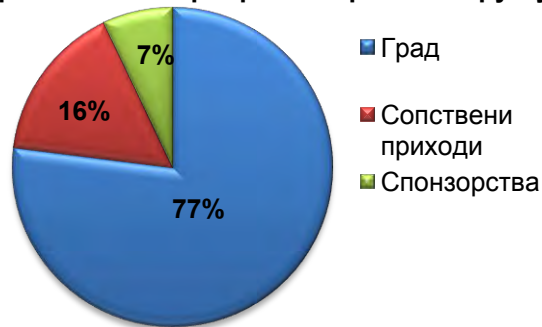

Установа ангажује и пет хонорарних сарадника, а у раду јој помажу и четири војника на цивилном одслужењу војног рока.

• Буџет

Према подацима из 2008. године Народни универзитет се највећим делом финансира из градског буџета – 77%, а значајан удео у приходима имају и сопствени приходи – 16%. Укупан буџет установе у 2008. години износио је 137.378,7 евра (11.187.000,00 динара), од којих је 64.692,1 евра (5.268.000,00 динара) део издвојен за реализацију програма и пројеката што је 47% од укупног буџета.

Приказ 21: Извори финансирања и структура буџета у 2008. години

Представници Установе нису навели ни последња нити приоритетна улагања.

• Техничка опремљеност

Институција у свом власништву има 11 компјутера који имају приступ интернету, али нису умрежени.

• Проблеми – нема података

Омладински савез

Омладински савез града Врања је савез друштвених организација, удружења, друштава, покрета, савеза, клубова, невладиних организација и сличних облика организовања деце и омладине на нивоу града која је основана 1990. године. Савез своју активност, између осталог, организује на задовољавању потреба младих, пружању услуга и стварању услова за развој у области образовања, науке, културе, уметности, спорта, организацији слободног времена, туризма, хуманитарног рада и друштвено-корисног рада, заштити животне средине, здравственог образовања и неговању традиције и другим областима које су од заједничког интереса за организације чланице Савеза.

• Просторни капацитети

Установа користи два простора – један који је у власништву установе и други који установа користи уз новчану надокнаду. Омладински савез поседује простор који има намену за изложбе, филмске пројекције, сценско-музичке програме, као и за радионице, трибине, позоришне представе и концерте. Установа располаже са две сцене чија је ширина портала 6,5 м односно 7 м. Затворена сцена има 150 м² са 200 места за седење и 50 места за стајање. Такође, установа има и сцену на отвореном. Установа нема обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

• Програми и публика

Према подацима из 2008. године Омладински савез је организовао програме у области шест различитих културних делатности са укупним бројем посетилаца од 10.000. Просечна цена улазнице износи 100 динара.

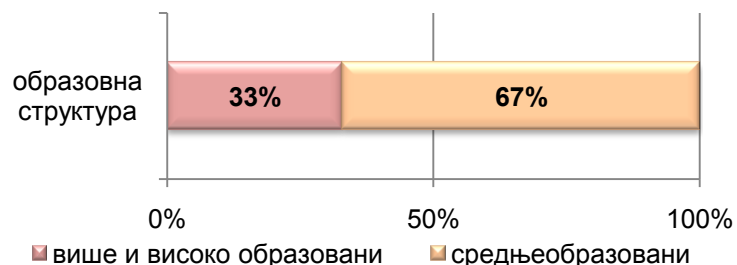
Табела 8: Приказ броја и посећености програма

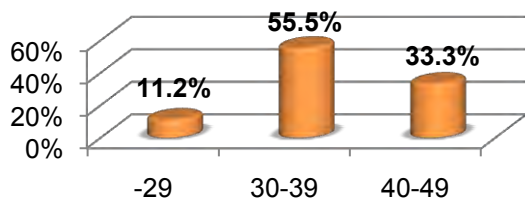
	У установи				Ван установе			
	Наступи		Посећеност		Наступи		Посећеност	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Аматерско позориште	6	н.п.	1.800	н.п.	1	н.п.	300	н.п.
Књижевно-трибински програми	8	н.п.	1.600	н.п.	-	н.п.	-	н.п.
Наступи КУД-ова	15	н.п.	2.000	н.п.	30	н.п.	8.000	н.п.
Хорови и оркестри	10	н.п.	1.000	н.п.	30	н.п.	8.000	н.п.

• Кадрови

Укупан број запослених у Омладинском савезу је девет, шест особа мушког, а три женског пола. Када је реч о образовној структури запослених предњаче они са средњом стручном спремом.

Приказ 22: Полна и образовна структура запослених

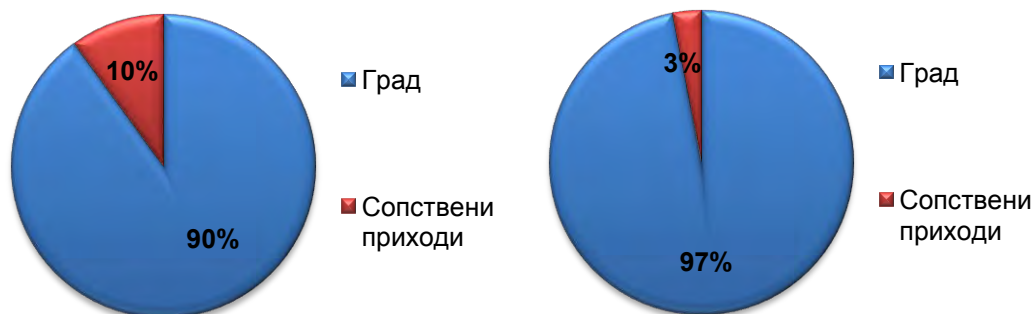

Омладински савез не ангажује волонтере, хонорарне сараднике нити војнике на цивилном одслужењу војног рока.

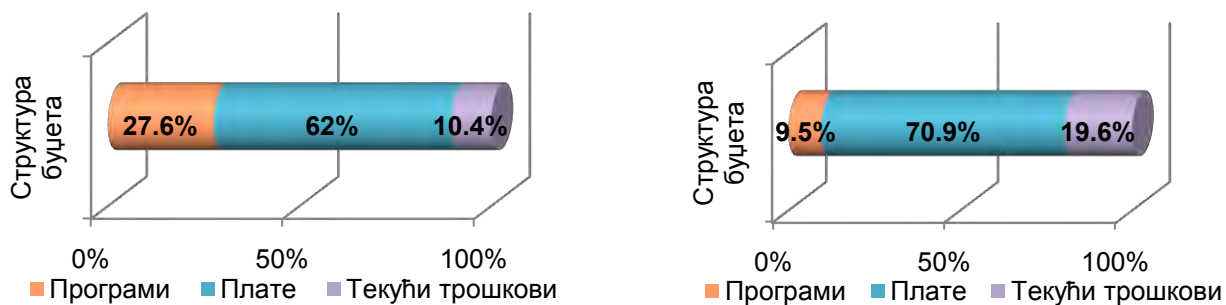
• Буџет

Омладински савез се највећим делом финансира из градског буџета, али део обезбеђује и сопственим приходима. Укупан буџет установе у 2008. години износио је 89.092,96 евра (7.255.000,00 динара), од чега је 24.560,43 евра (2.000.000,00 динара) утрошено на програме. У 2009. години буџет је умањен на суму од 87.720,00 евра (8.239.667,00 динара), од којих је свега 8.361,7 евра (785.427,00 динара) опредељено за реализацију програма.

Приказ 23: Извори финансирања и структура буџета за 2008. и 2009. годину

Приказ 24: Структура буџета у 2008. и 2009. години

У периоду од 2007. до 2009. године Установа је имала неколико инвестиција које су у потпуности обезбеђене из градске касе. Као приоритетну инвестицију представници Омладинског савеза наводе озвучење и расвету.

Табела 9: Последња инвестициона улагања

Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Електроинсталације	Град Врање	2009.	3.906,9	366.980,00
Столице	Град Врање	2008.	1.842	150.000,00
Молерски радови	Град Врање	2008.	5.219,9	425.068,00
Електро радови	Град Врање	2008.	4.989,1	406.274,00
Молерско-грађевински радови	Град Врање	2007.	6.858,9	548.446,00

• Техничка опремљеност

Установа поседује два компјутера која нису умрежена, а имају приступ интернету.

Позориште “Бора Станковић”

Позориште *Бора Станковић* 5. септембра 1997. године поново се придружило породици професионалних позоришта Србије.

Позориште *Бора Станковић* своју прву позоришну представу одиграло је 30. јануара 1896. године. Био је то Његошев *Горски вијенац* у режији Радоја Домановића, тадашњег професора Гимназије у Врању. Окружно народно позориште у Врању основано је 27. априла 1946. године и успешно је радило до 31. августа 1954. године. Потом је уследио период деловања аматерског позоришта, са сталним репертоаром, бројном публиком и наградама на републичким и југословенским фестивалима. Поред награда и признања, позориште је добило и Вукову награду и Орден заслуга за народ са сребрним зрацима.

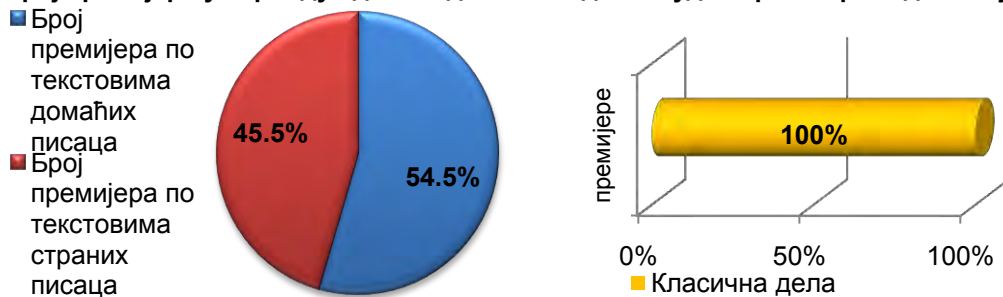
• Просторни капацитети

Позориште *Бора Станковић* располаже простором од 600 м². Позориште има једну сцену површине 120 м², а висина сцене је 10 метара. Број места у гледалишту је 280. Објекат има обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом, али не прави представе за исте.

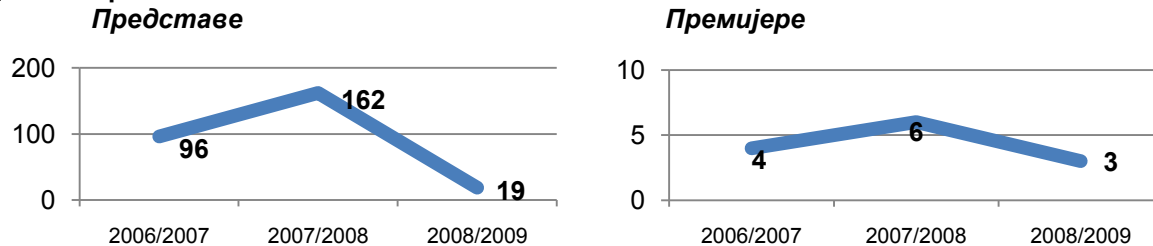
• Програми и публика

На годишњем нивоу Позориште у просеку изведе четири премијере. У свом раду више је окренуто домаћим писцима, а у потпуности класичним делима. У односу на сезону 2006/2007. када је укупан број изведених представа и реприза износио 96, наредна сезона 2007/2008. је број се скоро удвостручио на 162, да би у наредној сезони драстично опао на свега 19.

Приказ 25: Број премијера у периоду од 2006. до 2009. године и удео према врсти дела које се обрађује

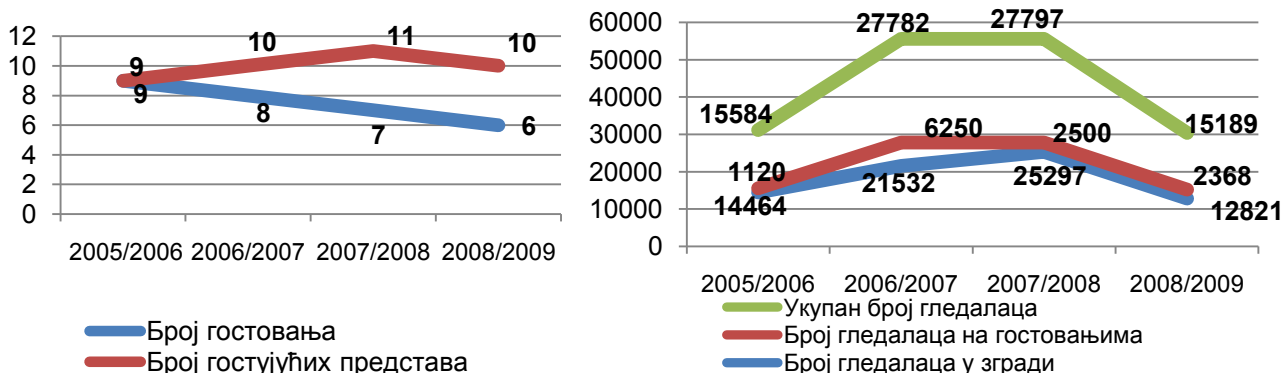

Приказ 26: Тенденција раста броја изведених представа (премијере и репризе) и премијера у последње четири сезоне

Позориште у Врању у просеку има седам до осам гостовања годишње, али угости око 10 представа других позоришта у својој згради. Када је о публици реч, број гледалаца у периоду од 2005. до 2008. године бележе раст са 15.584 на 27.797. Међутим у последњој сезони 2008/2009. бројност публике је у складу са бројем представа готово двоструко опала.

Приказ 27: Тенденција кретања броја гостовања и гостујућих представа у периоду од 2005. до 2009. године и тенденција кретања броја публике у истом периоду

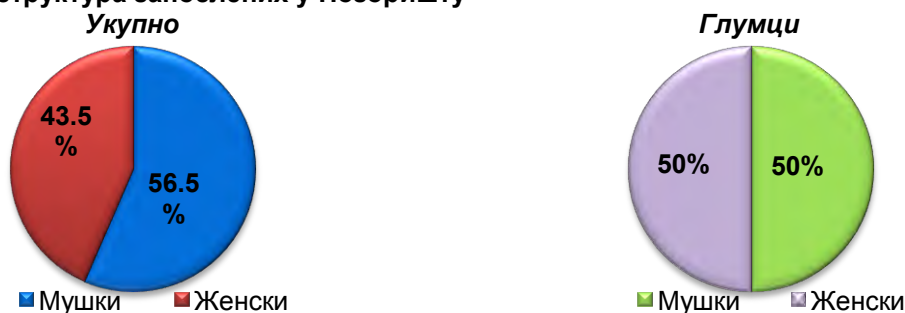
• Кадрови

Позориште има 23 запослене особе од којих 86,9% ради у основној делатности, док преостали представљају административно особље. У оквиру полне структуре предњаче мушкарци. Просечна старосна структура глумаца којих у Позоришту има осам је 43 године, док је старосни просек свих запослених за годину виши и износи 44. Образовна структура глумаца показује да високообразовани чине две трећине, док у укупном броју запослених бројчану предност имају особе са средњом стручном спремом.

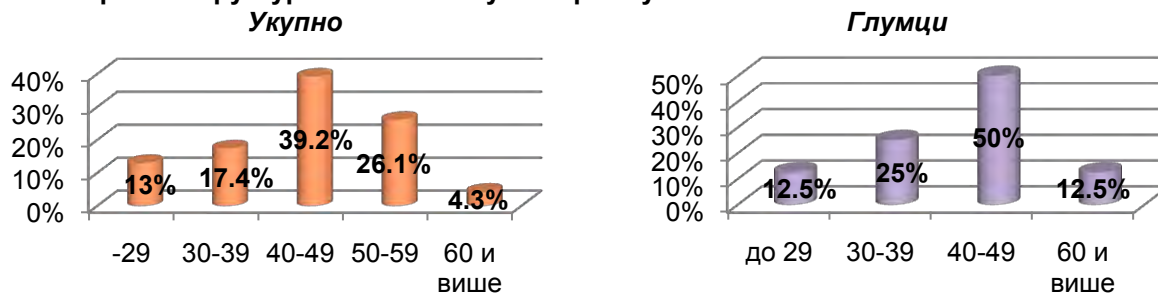
Приказ 28: Структура запослених према занимању у Позоришту

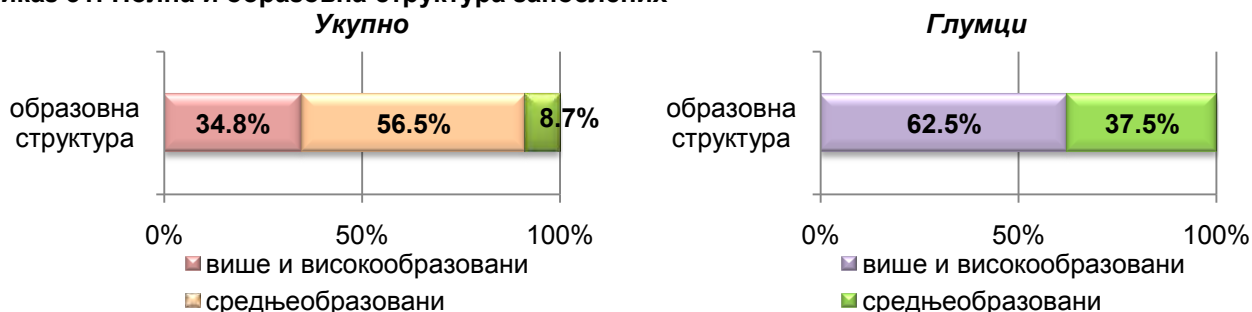
Приказ 29: Полна структура запослених у Позоришту

Приказ 30: Старосна структура запослених у Позоришту

Приказ 31: Полна и образовна структура запослених

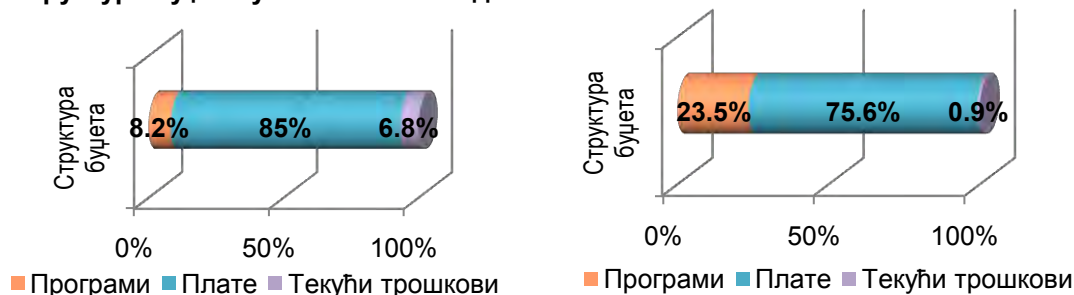
• Буџет

Позориште се највећим делом финансира из буџета града. Укупни буџет за 2008. годину износио је 209.670,33 евра (17.073.833,00 динара), од којих је 16.578,3 евра (1.350.000,00 динара) било намењено програмима, што представља 8.2% од укупног буџета. Укупни буџет за 2009. годину износио је 223.116,07 евра (20.957.449,00 динара), од којих је 52.432,27 евра (4.925.000,00 динара) намењени програмима, што је 23.5% од укупног буџета.

Приказ 32: Извори финансирања и структура буџета за 2008. и 2009. годину

Приказ 33: Структура буџета у 2008. и 2009. години

Представници позоришта не наводе ни последња нити приоритетне инвестиције.

• Техничка опремљеност

Када је реч о информационим технологијама Позориште поседује два компјутера и има приступ интернету.

• Проблеми

Као основне проблеме у Позоришту наводе малу сцену, недостатак канцеларијског и магацинског простора, као и незадовољавајући светлосни парк. Такође, изражавају потребу и за новим кадровима и маркетинг службом, као и недостатак копродукцијских пројеката регионалног карактера

Књижевна заједница *Борисав Станковић* основана је маја 1989. године и представља сталешку организацију књижевника. Према подацима из 2008. године установа броји 115 сталних и девет повремених чланова који представљају значајна имена на књижевној и научној мапи Србије. Бави се издаваштвом, приређивањем књижевних програма и трибина, као и организовањем једне од најзначајнијих традиционалних књижевних манифестација у земљи - *Борине недеље* и *Јустинових благовести*.

• Просторни капацитети

Књижевна заједница користи уступљен простор без новчане надокнаде и смештена је у комплексу музеј-куће Боре Станковића која је културно-историјски споменик у власништву државе.

• Програми и публика

Бави се организовањем културних програма и манифестација и издавачком делатношћу. Установа организује шест програма од којих се пет одржава на годишњем, а једна на месечном нивоу. *Борина недеља* представља међународну књижевну манифестацију која се традиционално одржава од 1967. године. *Јустинове благовести* обухватају трибину, свечану академију и научни скуп са традицијом од 1989. године. Заједница додељује неколико награда – награду *Борисав Станковић* за најбољу књигу прозе објављену на српском језику, награду *Повеља „Борисав Станковић“* за изузетан допринос српској књижевности и неговање вредности дела Борисава Станковића и *Мајсторско писмо* ономе ко се покаже као ванредан мајстор књижевничког заната. Ту је и конкурс за најбољу причу и песму у конкуренцији ученика основних и средњих школа и студената која се одржава једном годишње и укључује награђивање најбољих радова по оцени стручног жирија. Једном месечно организују се трибине које садрже презентације нових књига, аутора, издавача, листова, часописа и манифестација.

Објављивање зборника радова на тему *Борине недеље* и нове књиге добитника награде *Борисав Станковић* представљају издавачку активност Књижевне заједнице.

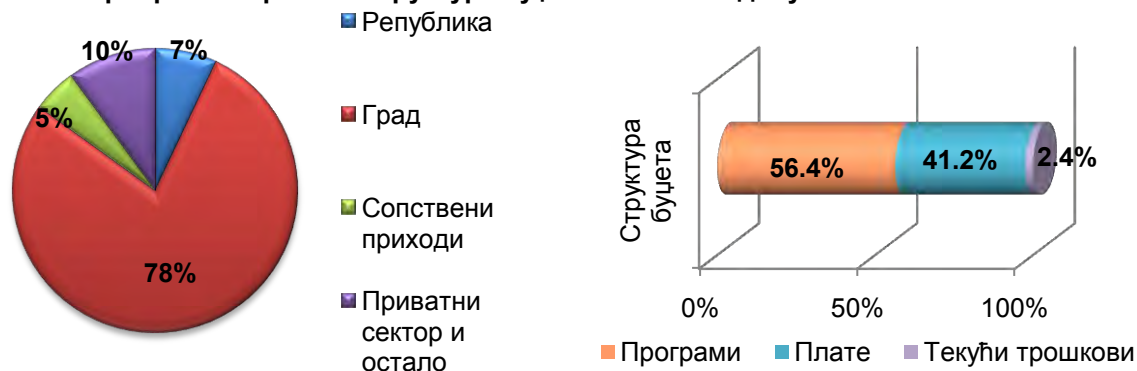
• Кадрови

Књижевна заједница броји двоје запослених мушког пола, али сарађује са преко 120 сталних и повремених чланова Удружења.

• Буџет

Књижевна заједница се највећим делом у 2008. години финансира из градског буџета (78%). Укупан буџет установе у 2008. години износио је 49.750,05 евра (4.051.236,00 динара), од којих 28.078,50 евра (2.286.480,00 динара) представља део за реализацију програма и пројеката.

Приказ 34: Извори финансирања и структура буџета за 2008. годину

⁶ Књижевна заједница Заводу није доставила податке за 2009. годину.

• Проблеми

Као основне проблеме у Књижевној заједници наводе недостатак простора за одржавање програма, те потребу да се оспособи сала Центра за културу. Затим проблем је и неадекватно финансирање програмских активности. У кадровском делу истиче се потреба за секретаром редакције и једним помоћним радником.

Управни одбори установа културе

Податке о структури управних одбора у установама културе доставиле су све установе културе града Врања. Књижевна заједница *Борисав Станковић* иако је на буџету града нема представнике из градске управе у управном одбору. Управни одбор Удружења чини пет књижевника од којих је један и запослен у Удружењу.

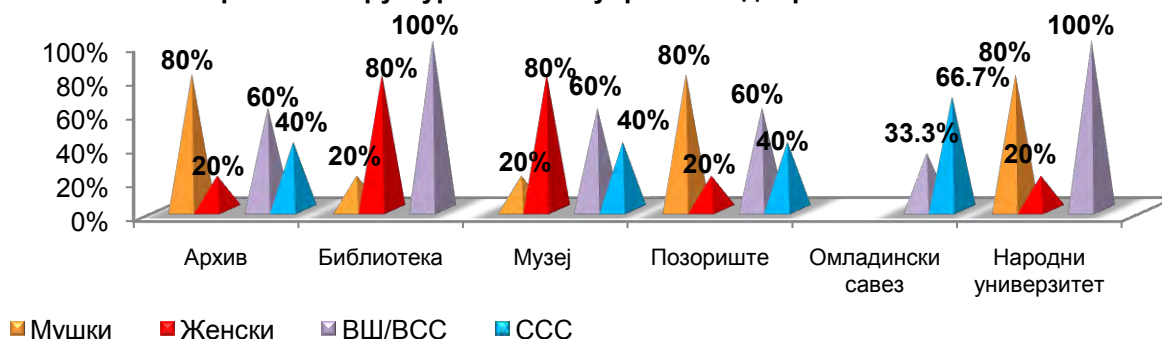
На основу података којим Завод располаже, можемо закључити да су управни одбори врањанских установа културе делимично стручни, јер одређени број није едукован за рад у области културе.

Табела 10: Број чланова и структура управних одбора према занимању по установи

Установа	Укупан број чланова	Број чланова постављен од стране града	Број чланова из редова запослених	Занимање чланова управних одбора по установама
Историјски архив „31. јануар“	5	3	2	1. пензионер 2. радник 3. економски техничар 4. архивски помоћник прве врсте 5. архивски помоћник
Библиотека „Бора Станковић“	5	3	2	1. професор 2. професор 3. професор 4. дипломирани хемичар 5. наставник
Народни музеј	5	3	2	1. академски сликар 2. професор српског језика 3. историчар уметности 4. учитељ 5. аутомеханичар
Позориште „Бора Станковић“	5	3	2	1. професор разредне наставе 2. дипломирани економиста 3. завршен факултет драмских уметности 4. економски техничар 5. економски техничар
Омладински савез	12	Нема података	Нема података	1. економиста 2. академски вајар 3. новинар 4. правник 5. правник 6. економски техничар 7. дипломирани економиста 8. студент 9. текстилни техничар 10. студент 11. секретар извршног одбора 12. радник
Народни универзитет	5	3	2	1. дипломирани инжењер електронике 2. дипломирани професор наставе 3. дипломирани професор наставе 4. дипломирани економиста 5. дипломирани дизајнер

У већини случајева ради се о више и високо образованим лицима – 65%. У оквиру полне структуре предњаче мушкарци чији удео износи 60%.

Приказ 35: Полна и образовна структура чланова управних одбора

У Врању чланство у управним одборима Библиотеке, Омладинског савеза и Народног универзитета није плаћена функција. Када су Музеј и Архив у питању, почетком 2009. године донета је одлука да се чланство у управном одбору плаћа. У Музеју се одбор плаћа по седници 1.000,00, а у Архиву 1.400,00 динара. У позоришту одлука о плаћању чланова одбора постоји од 2008. Године. Према подацима који обухватају период 2008 – октобар 2009. године, одбори се састају најмање два, а највише пет пута у току године.

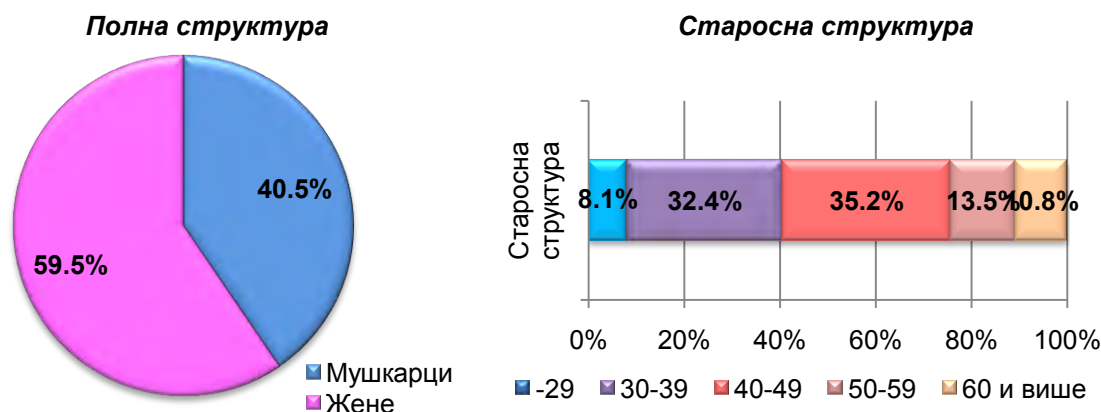
Табела 11: Број састанака управних одбора установа у периоду од јануара 2008. до октобра 2009. године

Установа	Састанци управних одбора	
	2008	јануар – октобар 2009
Архив	5	5
Библиотека	4	3
Музеј	Нема података – Одбор у садашњем саставу до јануара 2009. године није постојао	
Позориште	5	5
Омладински савез	2	5

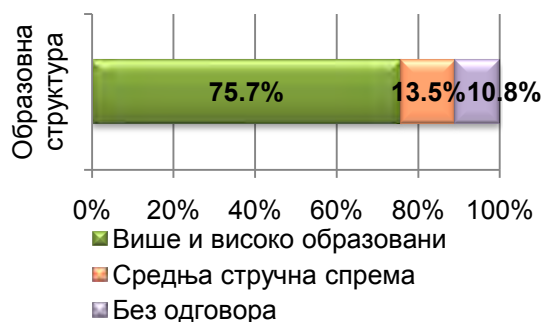
Ставови запослених у установама културе

Упитник за запослене у Врању попунило је 37 запослених из пет од шест градских установа културе. Узорак чини 34,6% свих запослених. У узорку предњаче жене и особе између 40 и 49 година. Највећи део узорка чине испитаници са вишим и високим образовањем.

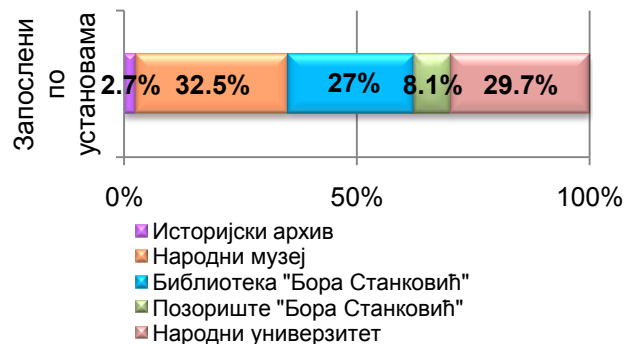
Приказ 36: Структура узорка

Образовна структура

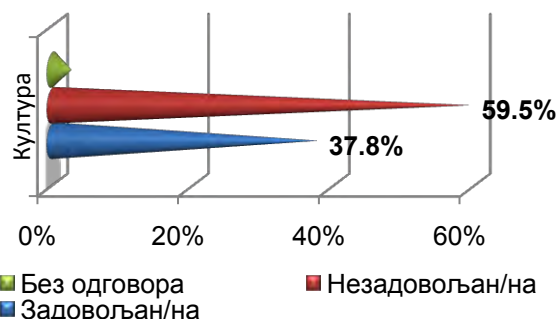
Структура по установама

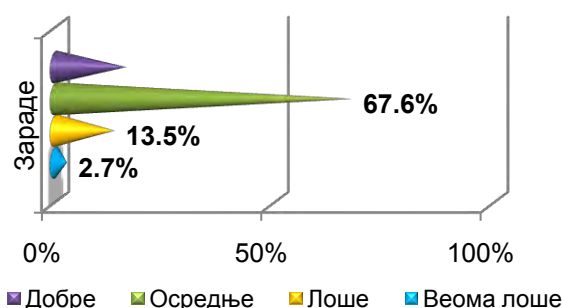
• Задовољство сектором културе

Стањем у култури града задовољно је преко трећине запослених. Осећај задовољства повезан је са неколико параметара. Зараде запослених један су од критеријума. У Врању 16,2% запослених показује незадовољство, док остали истичу да су им зараде „осредње“ или „добре“. Када је о сарадњи установа културе на локалном нивоу реч, највише је „добрих“ оцена, а проценат високих оцена („врло добрих“ и „одличних“) већи је од удела ниских оцена („довољних“ и „недовољних“). Културна дешавања су највећим делом оцењена „добром“ оценом, затим „врло добром“, док „одличних“ оцена у одговорима нема.

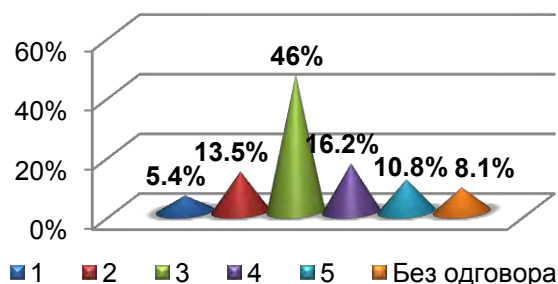
Приказ 37: Задовољство стањем у култури

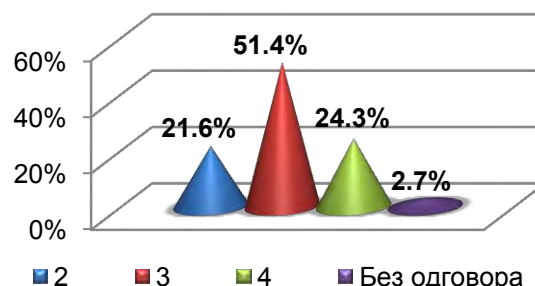
Приказ 38: Задовољство зарадама у сектору културе

Приказ 39: Оцене међусобне сарадње установа културе у граду

Приказ 40: Оцене културних дешавања у граду

Запослени као највеће проблеме истичу:

1. Недостатак средстава за програме
2. Недостатак средстава за реновирање објеката и улагање у инфраструктуру
3. Недовољна брига за културно и историјско наслеђе

Када је реч о сарадњи са другим актерима, значајним за функционисање установа културе, запослени једино сарадњу установа културе и приватног сектора виде као лошу. Сви остали видови сарадње оцењени су позитивно, с тим да је сарадња са Министарством културе изједначена по броју „одличних“ и „врло добрих“ (збирно) и одговора „ни добро ни лоше“. У табелама које следе приказане су фреквенције одговора на понуђеној скали, с тим да смо како би имали јаснији увид у расподелу позитивних,

неутралних и негативних ставова по датим питањима, поредили два супротна пола у мерењу интезитета где је:

- - збирни приказ опције „одлично“ и „добро“ када је позитивни став већински
- - неутралан одговор „ни добро ни лоше“ у случајевима када доминира
- - збирни приказ опције „лоше“ и „веома лоше“ за негативни већински став

Табела 12: Сарадња установа културе са другим актерима битним у њиховом функционисању оцењена од стране запослених у установама

Између установа културе у граду и насељеним местима	Одлично 0%	Добро 40,5%	Ни добро ни лоше 35,1%	Лоше 13,5%	Веома лоше 8,1%	Без одговора 2,7%
Између установа културе и школа	Одлично 2,7%	Добро 56,8%	Ни добро ни лоше 29,7%	Лоше 10,8%	Веома лоше 5,6%	Без одговора
Између установа културе и приватног сектора	Одлично 0%	Добро 16,2%	Ни добро ни лоше 35,1%	Лоше 35,1%	Веома лоше 13,5%	Без одговора
Између установа културе и секретаријата за културу	Одлично 0%	Добро 54,1%	Ни добро ни лоше 32,4%	Лоше 10,8%	Веома лоше 5,6%	Без одговора
Између установа културе и већника за културу у скупштини града	Одлично 5,4%	Добро 59,5%	Ни добро ни лоше 32,4%	Лоше 0%	Веома лоше 2,7%	Без одговора
Између установа културе и министарства културе	Одлично 2,7%	Добро 43,2%	Ни добро ни лоше 45,9%	Лоше 5,4%	Веома лоше 2,7%	Без одговора

Запослени показују већу критичност према стању у појединим областима културе. Ниједна област није оцењена позитивно од стране запослених. Најлошије оцењена област је „реактивација индустријског наслеђа“.

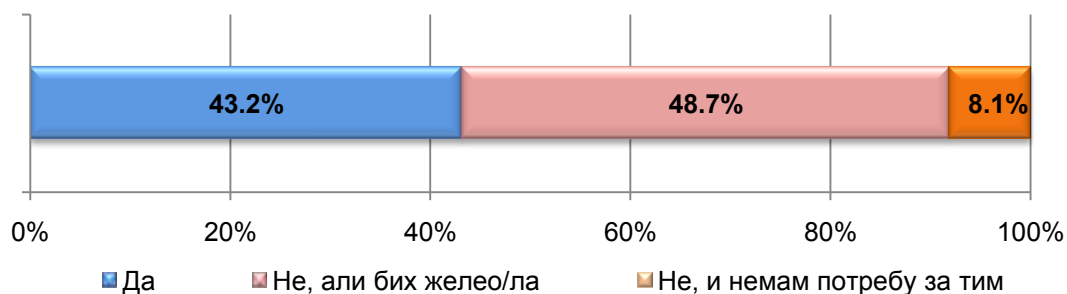
Табела 13: Развијеност појединих области из културе према оценама запослених

Развој културног туризма	Одлично 0%	Добро 8,1%	Ни добро ни лоше 45,9%	Лоше 35,2%	Веома лоше 10,8%	Без одговора
Истраживања публике ради унапређења садржаја	Одлично 0%	Добро 2,7%	Ни добро ни лоше 40,5%	Лоше 40,5%	Веома лоше 10,8%	Без одговора 5,4%
Подстицање културног аматеризма	Одлично 2,7%	Добро 16,2%	Ни добро ни лоше 43,2%	Лоше 35,1%	Веома лоше 2,7%	Без одговора 0%
Подршка новим креативним пројектима	Одлично 0%	Добро 18,9%	Ни добро ни лоше 56,8%	Лоше 18,9%	Веома лоше 5,4%	Без одговора 0%
Неговање фестивала, различитих по карактеру	Одлично 5,4%	Добро 32,5%	Ни добро ни лоше 43,2%	Лоше 13,5%	Веома лоше 2,7%	Без одговора 2,7%
Реактивација индустријског наслеђа	Одлично 0%	Добро 0%	Ни добро ни лоше 29,7%	Лоше 51,4%	Веома лоше 13,5%	Без одговора 5,4%
Улагање у простор за рад	Одлично 0%	Добро 16,2%	Ни добро ни лоше 27%	Лоше 37,9%	Веома лоше 18,9%	Без одговора 0%

Установе у Врању, судећи по одговорима испитаника, не воде у довољној мери бригу о доједукацији кадрова.

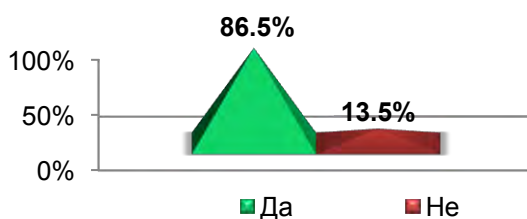

Приказ 41: Одговор на питање: „Да ли сте од стране ваше установе били послати на семинар/програм едукације?“

Сви анкетирани, запослени у установама културе у Врању, пристали би да учествују у изради локалног плана културног развоја.

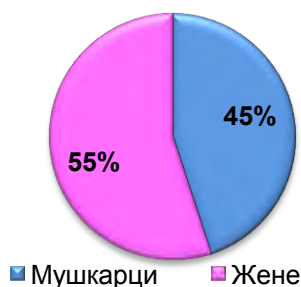
Приказ 42: Одговор на питање: „Да ли бисте учествовали у изради стратешког плана развоја културе у свом граду“

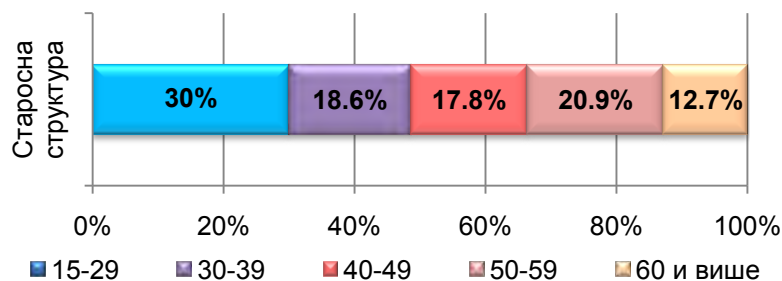
Ставови грађана Врања о култури у њиховом граду

Анализа ставова грађана Врања о култури базирана је на обради одговора из 390 упитника прикупљених од грађана током октобра и новембра 2009. године. Удео питања на која грађани нису дали одговор је 4,4%. Приликом анализе они неће бити узимани у обзир.

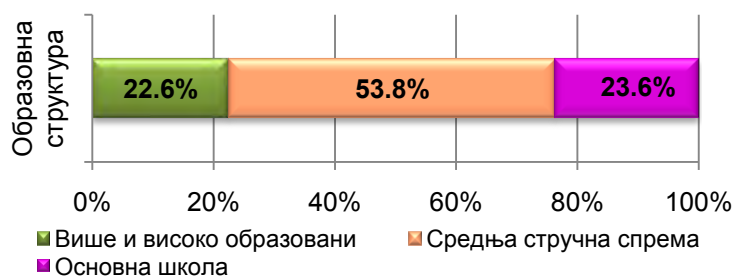
Приказ 43: Структура узорка
Полна структура

Старосна структура

Образовна структура

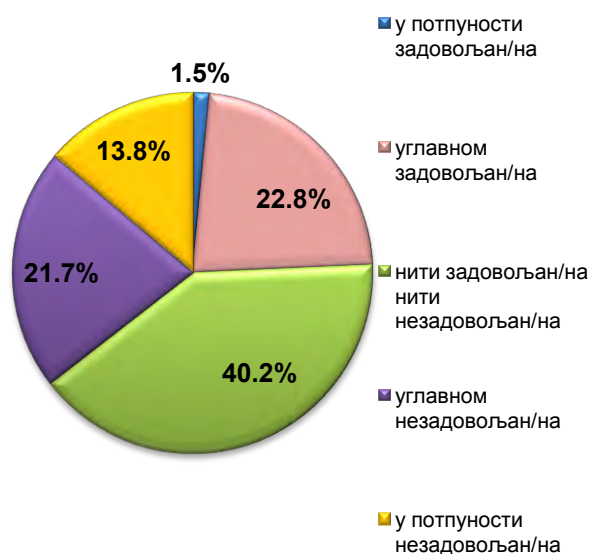

• **Задовољство стањем у култури**

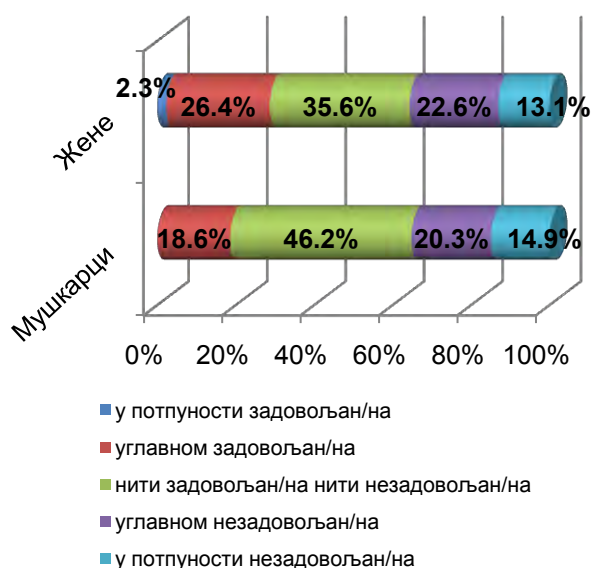
Из одговора испитаника се може закључити да су грађани Врања више незадовољни него задовољни културном понудом у граду. Наиме, у потпуности је задовољно свега 1,9% грађана, 22,8% је углавном задовољно, али је са друге стране више оних који су незадовољни – 13,8 у потпуности и 21,7% углавном.

Дистрибуција одговора показује да су жене задовољније културном понудом Врања. Одговори унутар старосних група показују да су културом најнезадовољнији испитаници од 40 до 49 година (43,4% свих испитаних у оквиру ове старосне категорије није задовољно), док су најзадовољнији грађани у тридесетим годинама живота. Када је о расподели одговора према образовној структури реч, најмање задовољни су средњеобразовани, а највише грађани са завршеном основном школом.

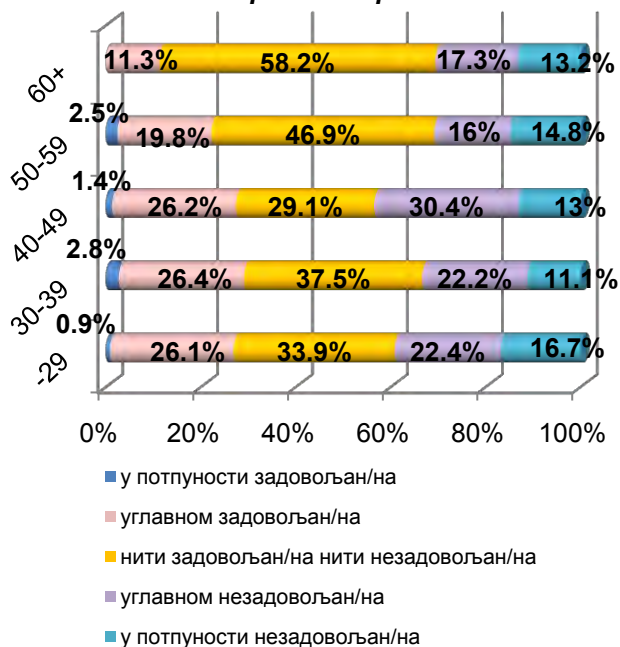
Приказ 44: Задовољство грађана стањем у култури града
Укупно

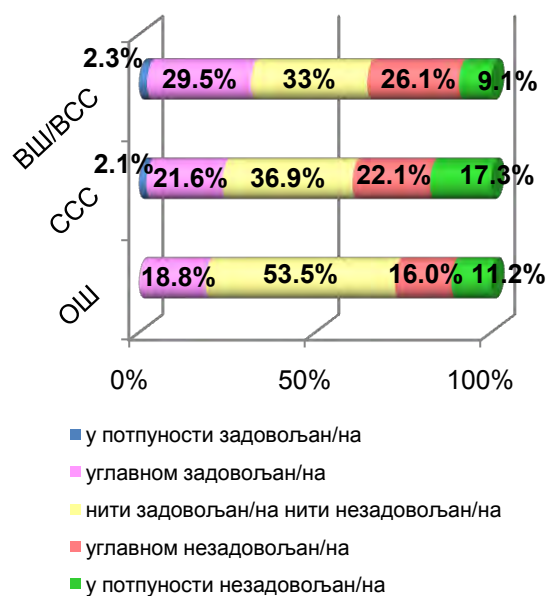
Према полу

Према старости

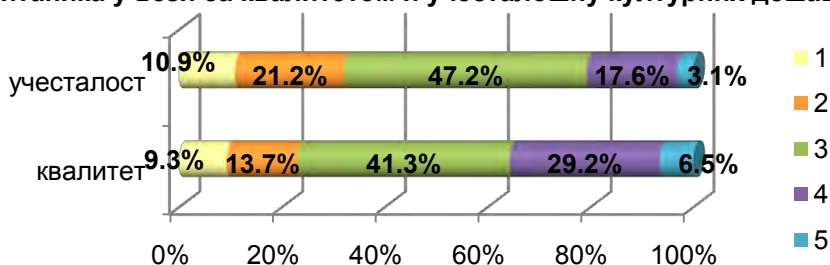

Према стручној спреми

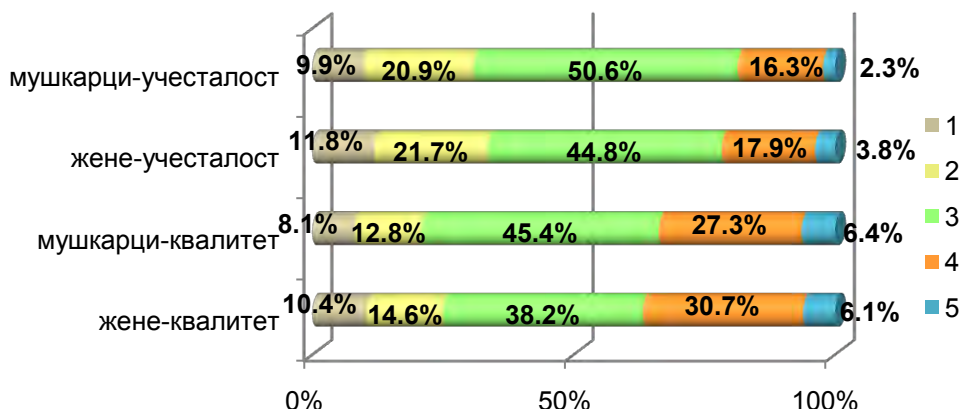

Највећи број испитаника и учесталост и квалитет културних дешавања оцењују „добром“ оценом који може указивати на неодлучност и избегавање испитаника да се одлуче за један од полова. Учесталост је добила више ниских (оцене 1 и 2) него високих (оцене 4 и 5) оцена од испитаника, док је квалитет садржаја добио више високих него ниских оцена. Одличну оцену за учесталост дало је 3,1% испитаника, за разлику од 6,5% испитаника који су том оценом оценили квалитет садржаја из културе. И једним и другим параметром задовољније су жене, а у старосним групама најзадовољнији су испитаници од 30 до 49 година старости, а најмање задовољни најстарији. Интересантно је, када је у питању учесталост дешавања, да су особе са средњим образовањем најбројније и на једном и на другом полу тј. најмање показују неодлучност у одговарању. У случају оцењивања квалитета најмање су задовољни основнообразовани, а највише средњеобразовани. Жене су нешто критичније од мушкараца па се чешће одлучују за ниске оцене. Просечна оцена учесталости према одговорима испитаника је 2,8 када је учесталост у питању и 3,1 када је о квалитету реч.

Приказ 45: Оцене испитаника у вези са квалитетом и учесталошћу културних дешавања

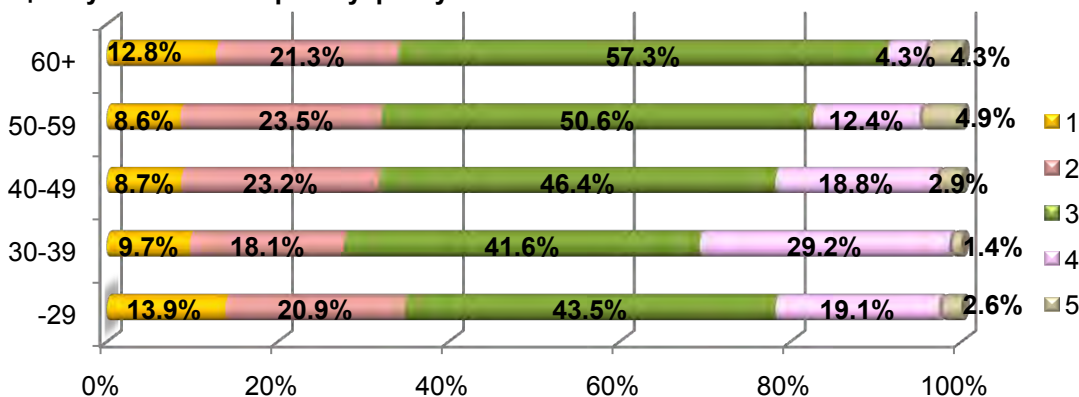

Приказ 46: Оцене испитаника квалитета и учесталости према полу

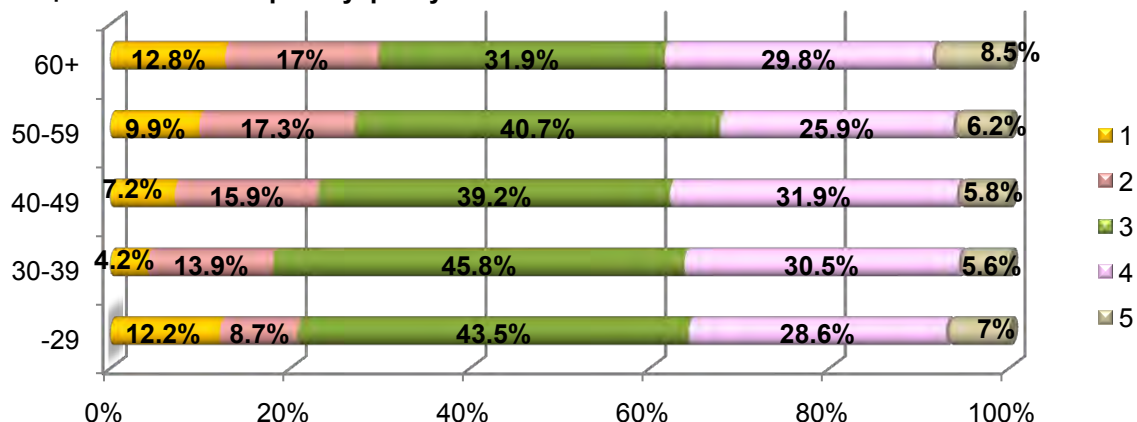

Треба истаћи да учесталост културних дешавања најмање одговара најмлађим становницима Врања, а највише испитаницима у тридесетим годинама. Садржаји су према квалитету највише у сагласности са жељама испитаника између 40 и 49 година, а најмање са жељама најстаријих грађана.

Приказ 47: Оцене учесталости према узрасту испитаника

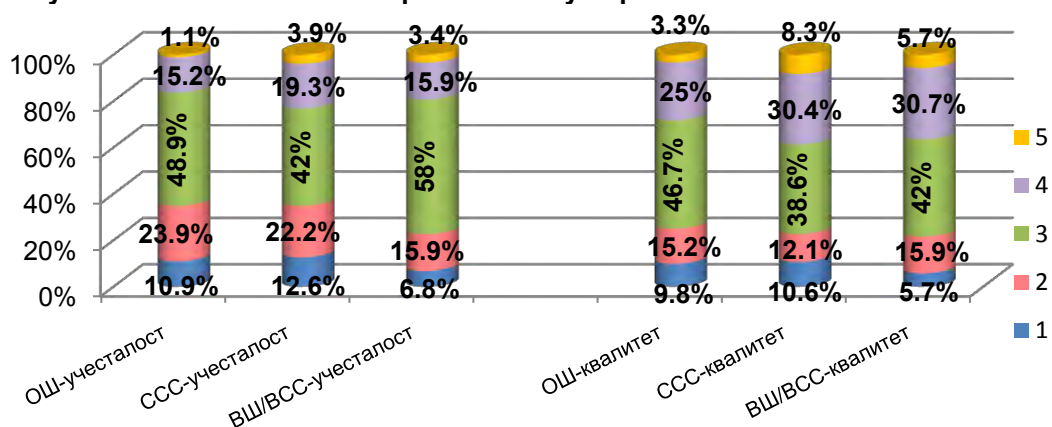

Приказ 48: Оцене квалитета према узрасту испитаника

Пресек степена образовања са учесталошћу културних садржаја, показује да грађани средњег образовања имају најизраженију потребу за већим бројем догађаја, док више и високообразовани показују највеће задовољство тим параметром. Међутим, средњеобразовани су најзадовољнији квалитетом догађаја, а најнезадовољнији су грађани са завршеном основном школом.

Приказ 49: Оцена учесталости и квалитета према степену образованости испитаника

• **Развијеност појединих области културе у Врању**

Област коју Врањанци виде као најразвијенију у свом граду је културни аматеризам – 56,2% испитаних оцењује је „врло добром“ или „одличном“ оценом. На другом месту је, према броју високих оцена, „неговање традиције и заштита културне баштине“ са 40,2 оцена четири и пет. Грађани сматрају да је културна понуда у Врању занимљива јер тај сегмент стављају својим високим оценама на високу трећу позицију са 38,2 „врло добрих“ и „одличних“ оцена.

У свим старосним, полним и образовним категоријама „културни аматеризам“ је на првом месту према броју високих оцена које даје преко 47% анкетираних у свим групама. При том су тај сегмент културне понуде у највећем броју високим оценама оцениле најмлађе групе грађана (63,9% између 30 и 39 година, и 58,3% најмлађих испитаника), а у најмањем најстарији испитаници (47,9%). На другом месту се смењују „занимљивост културних садржаја“ (код испитаника у четрдесетим и педесетим годинама и грађана са основним образовањем) и област „неговање традиција и заштита културне баштине“ (код свих осталих испитаника).

На основу поменутих оцена може се закључити да, према мишљењу грађана, установе културе функционишу на високом нивоу јер су као најразвијеније области наведене најважније активности установа културе – да очувају културно наслеђе и пруже занимљиве садржаје публици уз добру међусобну сарадњу. Међутим, треба истаћи да се на предпоследњем месту према броју ниских оцена, као и код велике већине градова у Србији нашала област „истраживање потреба публике“, што показује да установе могу произвести садржаје који нису у складу са жељама и потребама грађана. Стога је битно да управо истраживања буду редовна пракса установа. Могуће је да је управо то разлог што је савремено стваралаштво према мишљењу испитаника слабо развијено.

У табели која следи приказане су фреквенције одговора, с тим да смо како би имали јаснији увид у расподелу позитивних, неутралних и негативних ставова по датим питањима, поредили два супротна пола у мерењу интезитета.

- - збирни приказ оцена четири и пет када је позитивни став већински
- - неутралан одговор, оцена три, у случајевима када исти доминира
- - збирни приказ оцена један и два када је негативан став већински

Значајан је и број „не знам“ одговора као начин сагледавања упућености грађана у поједине сегменте културе.

Табела 14: Рангирање области културе према броју „недовољних“ и „довољних“ оцена испитаника (у процентима)

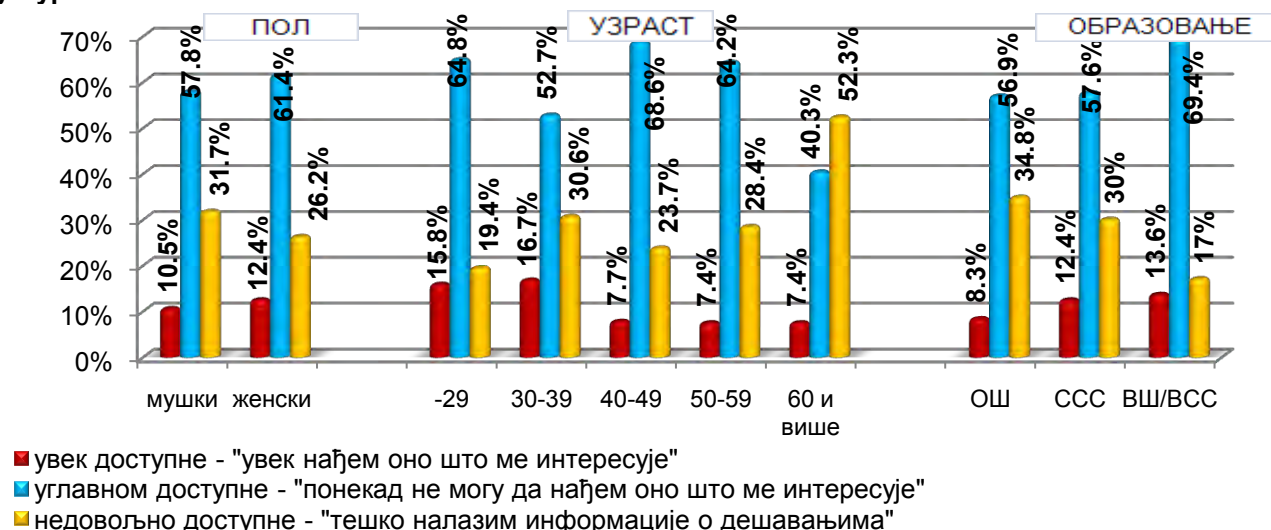
Ранг	Област културе	Оцене 1 и 2	Оцена 3	Оцене 4 и 5	Не знам	Ранг	Област културе	Оцене 1 и 2	Оцена 3	Оцене 4 и 5	Не знам
1	истраживање потреба публике	50,8	26,4	11,3	11,6	6	заступљеност културних садржаја према етничким групама у граду	26,4	33,8	26,9	12,8
2	развијеност савременог стваралаштва	41,5	25,4	20,8	12,3	7	неговање традиције и заштита културне баштине	26,4	30,3	40,5	2,8
3	заступљеност међународне сарадње	39,7	21,8	25,1	13,3	8	сарадња установа на локалном нивоу	26,2	26,9	26,7	20,2
4	развијеност културног туризма	37,4	29,7	24,4	8,5	9	занимљивост културних садржаја	23,6	34,9	38,2	3,3
5	промоција садржаја од стране установа	31,8	32,6	30,3	5,3	10	развијеност културног аматеризма	17,4	23,8	56,2	2,6

• Начин информисања о културним дешавањима у граду

У највећем броју становници Врања сматрају да су им информације о културним дешавањима углавном доступне – 60,3% испитаника. Међутим, више од четвртине анкетираних (28,3%) сматра да су им такве информације тешко доступне. Најмање је оних којима су информације увек доступне (11,4%).

Дистрибуција одговора према полној, старосној и образовној структури показује да су жене мало више информисане од мушкараца, да испитаници у тридесетим годинама у највећем броју сматрају и да су им информације увек доступне, али и да су им недовољно доступне, и да анкетирани са основним образовањем истичу најнижу информисаност међу образовним категоријама, која расте са степеном стручне спреме испитаника.

Приказ 50: Доступност информација о културним дешавањима према полној, старосној и образовној структури испитаника

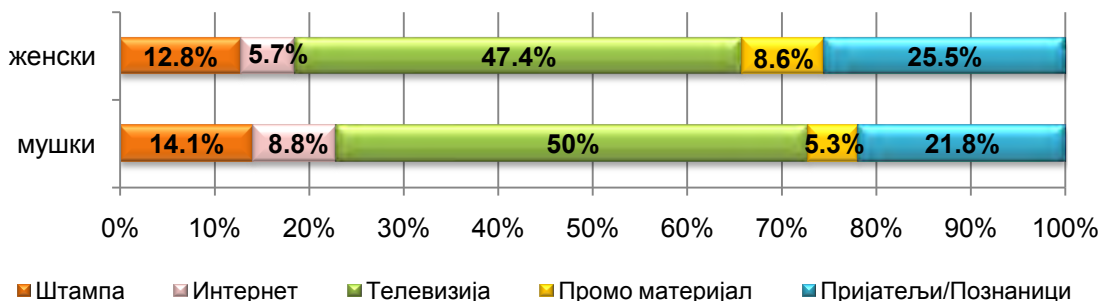

Судећи по одговорима испитаника, грађани Врања се најчешће информису преко телевизије, а најређе путем интернета и промо материјала. При том телевизију као примарни извор информисања у највећем броју наводе најстарији, а у најмањем најмлађи испитаници. На другом месту према броју одговора у свим старосним групама налазе се социјалне мреже, изузев код најстаријих који на друго место стављају штампане медије. На трећој позиције се код најмлађих налази интернет, а код најстаријих пријатељи као извор информација, док су код свих осталих на том месту штампани медији.

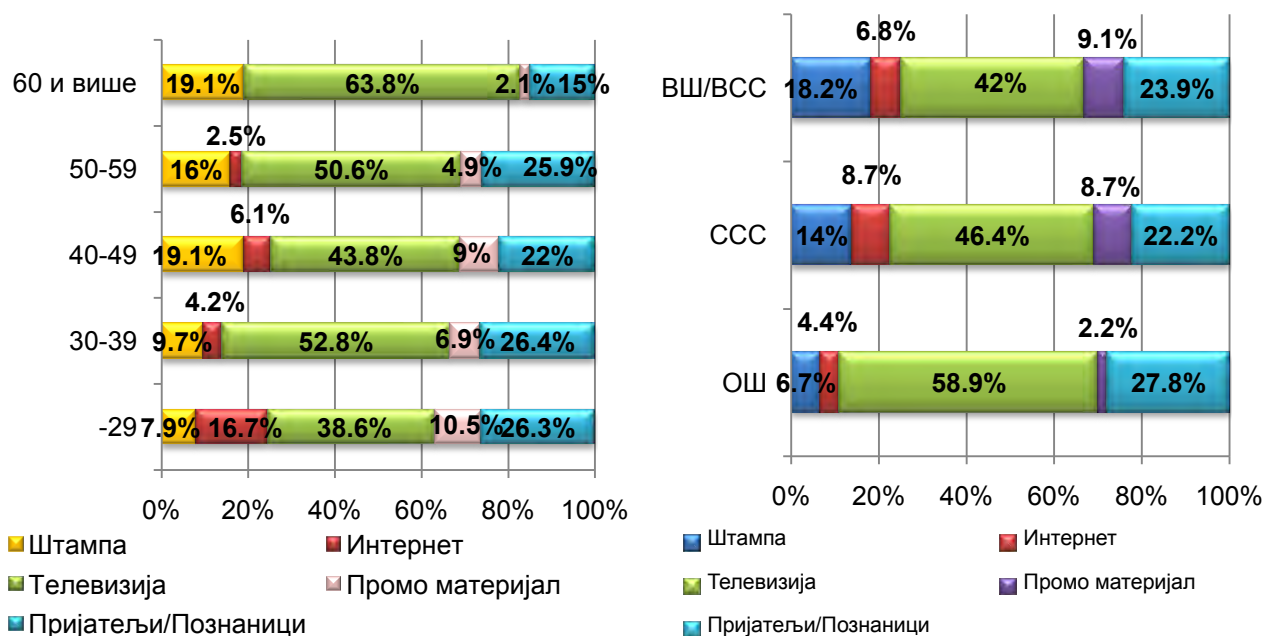
Жене се чешће од мушкараца информису преко познаника и пријатеља, а чешће користе и промо материјал, док мушкарци у већој мери него жене за извор информација користе интернет, телевизију и штампане медије.

Образовна структура показује да коришћење телевизије као примарног извора информација опада са порастом степена образовања, док употреба штампаних медија расте са порастом стручне спреме.

Приказ 51: Начини информисања према полу

Приказ 52: Начини информисања према старосној и образовној структури испитаника

Грађани Врања су у последњих годину дана у свега 10,9% случајева били позвани од стране неке установе на дешавање, и то најчешће од стране Библиотеке и Позоришта. Грађани су се зарад налажења информације о културним дешавањима лично ангажовали у 32,1% случајева у смислу посете интернет страница установа културе, при чему то редовно чини 4,9% испитаних, а повремено 27,2%. Свега 2,8% испитаника пријавило се на мејлинг листу установа културе.

Приказ 53: Информисање ангажовањем грађана и/или установа културе

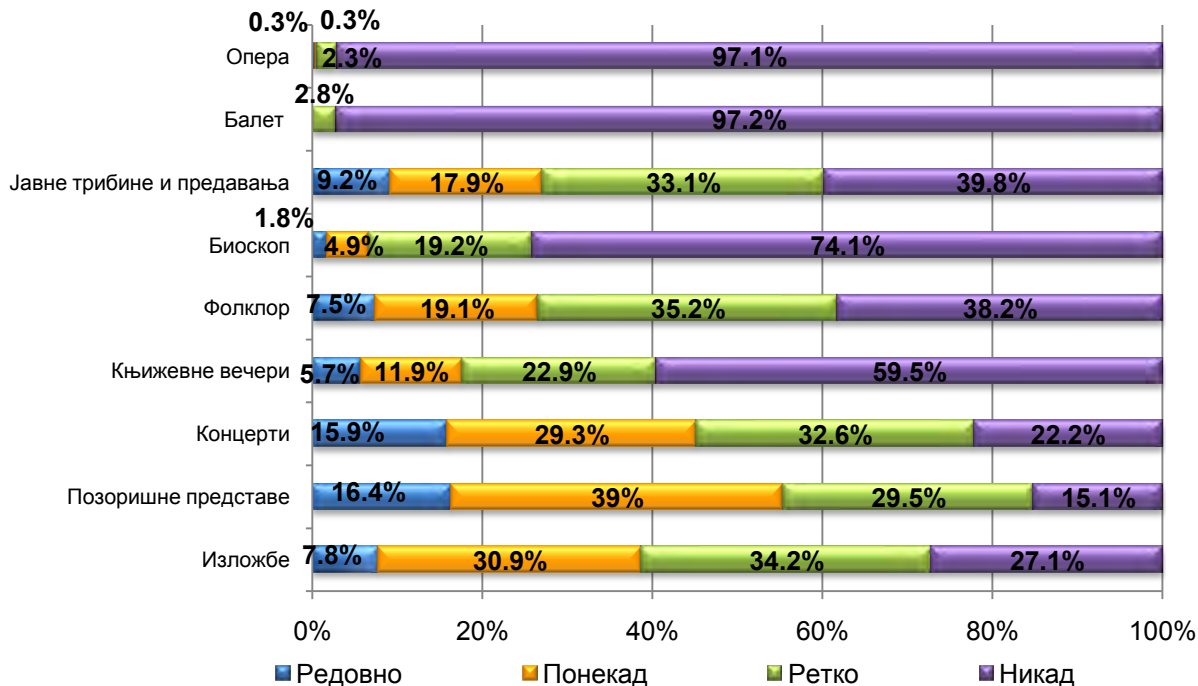

Учесталост посете различитих културних садржаја

Не рачунајући оперу и балет који се веома ретко одигравају у свим градовима Србије изван Београда и Новог Сада, па тако и у Врању, подаци показују да је удео оних који редовно⁷ посећује неки тип културних садржаја свега 7,1%. Најредовније се посећују позоришне представе на које редовно одлази 16,4% грађана. На другом месту по редовности посете су концерти са 15,9% редовних посетилаца. Након позоришних представа и концерата, најредовније посетиоце имају јавне трибине и предавања (9,2% редовних посетилаца), па изложбе (7,8% редовних посетилаца).

Према броју оних који су барем једном били на неком дешавању на првом месту су позоришне представе, на другом концерти, на трећем изложбе, што се може видети кроз број одговора „никад“ у приказу који следи.

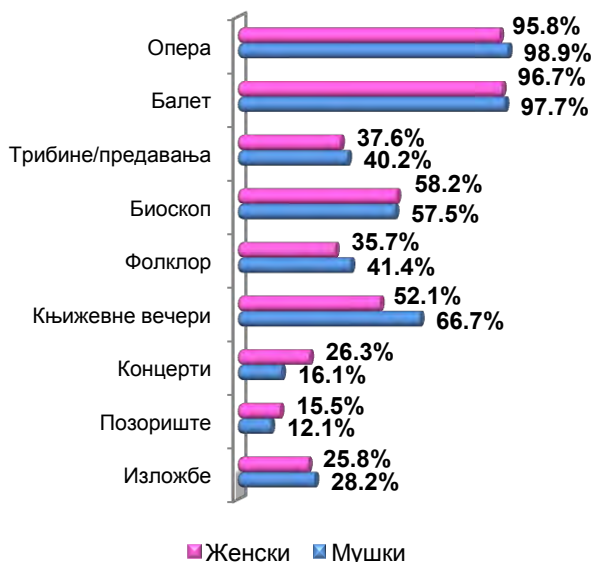
Приказ 54: Укупна учесталост посете различитих културних садржаја (у редовне посетиоце рачунају се они који „увек“ и „често“ посећују дешавања)

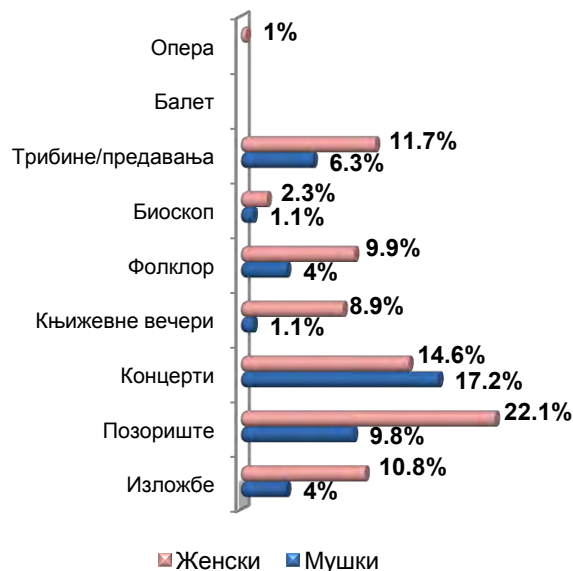
⁷ У анализи се прави разлика између редовних посетилаца (оних који на питања о посети дају одговоре „увек“ - кад год има неко дешавање одем на њега, и „често“ – кад год има нешто што ми се допада, одем) и највећег броја посетилаца као категорије који су у највећем броју били на одређеном дешавању, без обзира на учесталост

На скоро свим дешавањима жене су нешто бројнија публика, изузев у позоришту, на концертима и у биоскопу. Жене су такође редовнија публика (имају више одговора „увек“ и „често“) на свим садржајима изузев на концертима.

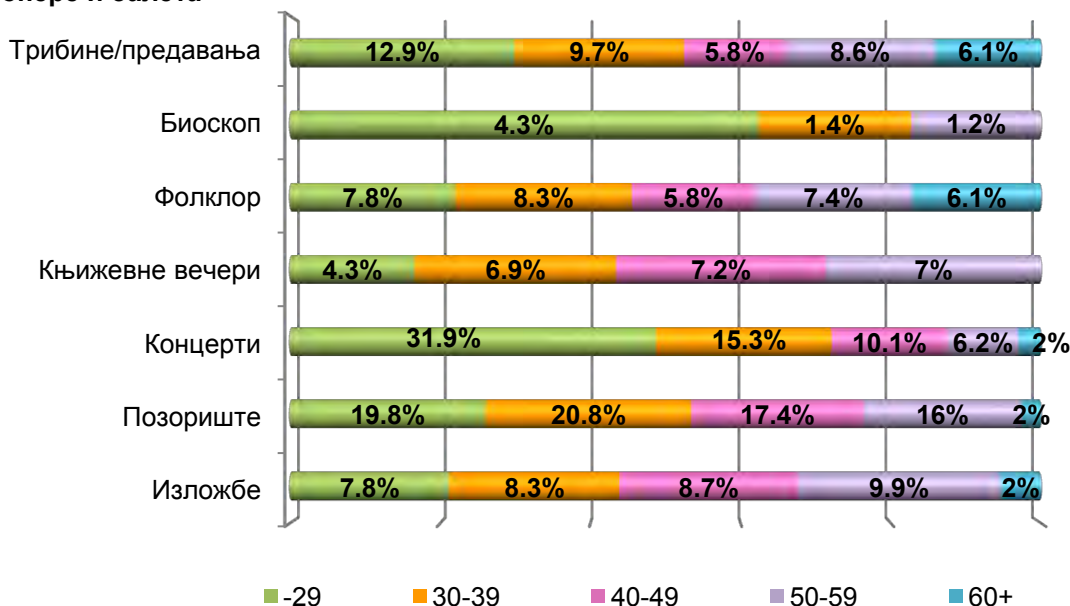
Приказ 55: Дистрибуција одговора „никад“ (нисам био/ла на том дешавању) према полу

Приказ 56: Број редовних посетилаца садржаја према полу

Приказ 57: Процент редовних посетилаца (одговори „увек“ и „често“) према старосној структури без посета опере и балета

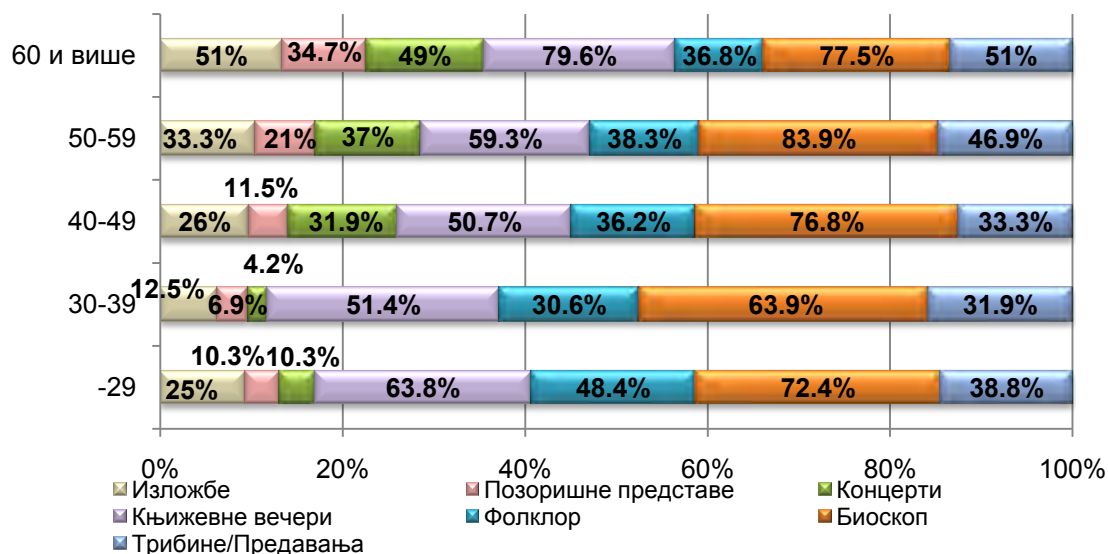

Кроз визуру старосне структуре, најмлађи испитаници у највећем броју редовно посећују концерте, грађани од 30 до 59 године у највећем броју редовно посећују позориште, а најстарији подједнако редовно посећују фолклорне манифестације и трибинске програме. На другом месту по броју редовних посетилаца код најмлађих испитаника је позориште, код испитаника у тридесетим годинама живота трибине, код анкетираних између 40 и 49 година концерти, код испитаника у шестој деценији изложбе, и код особа од 60 и више година подједнако редовно се посећују опери, позориште и изложбе.

Не рачунајући балет и оперу где је посећеност очекивано ниска, испитаници у свим старосним категоријама најмање редовно посећују биоскоп јер га Врање нема.

Приказ 58: Најмања посећеност програма према старосној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „никад“ одговора) без посете опере и балета

Изложбе најчешће посећују грађани у четвртој деценији живота, а најмање најстарији испитаници од 60 и више година.

Позоришне представе у највећем броју посећују најмлађе групе испитаника. На другој страни, позориште, као и изложбе, најмање посећују најстарији грађани.

На концертима су најчешћи гости грађани у тридесетим годинама, а најређи најстарији преко 60 година.

На књижевне вечери у најмањем броју одлазе најстарији испитаници. Највеће интересовање за тај тип програма показују грађани између 40 и 49 година.

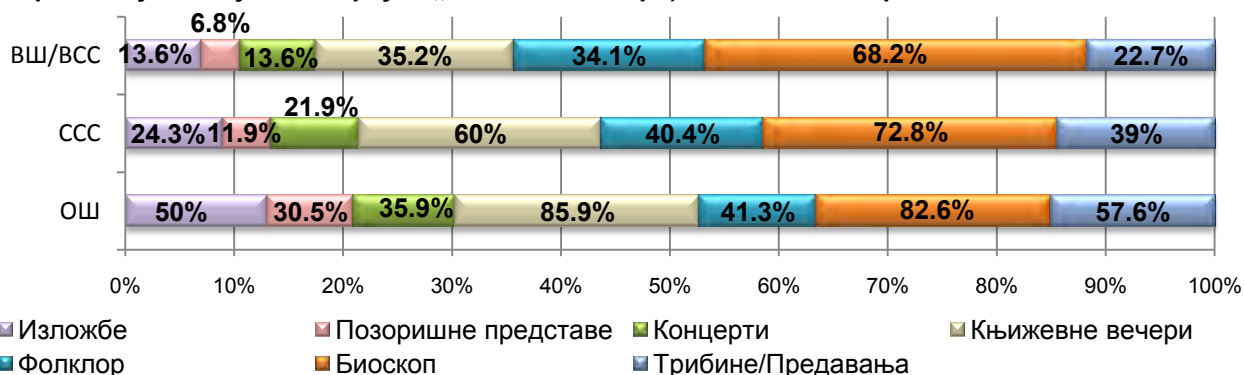
Фолклорне манифестације највише су посећене од стране грађана у тридесетим годинама, а најмање од стране најмлађих испитаника.

Биоскоп су у највећем броју посетили грађани од 30 до 39 година, а најређе грађани од 50 до 59 година старости.

Трибине и предавања су, судећи по посећености, најзанимљивије грађанима између 30 и 39 година, а најмање занимљиви најстаријој популацији.

Балет и опера се веома ретко одржавају у граду те је посета тих садржаја очекивано најмања. Оба садржаја су у највећем броју гледали грађани између 30 и 39 година - балет је гледало њих 6,9%, а оперу 5,6%.

Приказ 59: Најмања посећеност програма према образовној структури испитаника (тип манифестације са највећим бројем „никад“ одговора) без посете опере и балета

Кад се посећеност укрсти са образовном структуром испитаника, увиђа се да посећеност свих садржаја расте са степеном образовања. И посета балетских и оперских садржаја следи исти принцип. Код тих програма посећеност се креће од 4,5% када говоримо о балету, односно 4,6% у случају опере код више

и високо образованих, преко 2,9% у оба случаја код средњеобразованих, до 1,1% код основнообразованих код посете и једног и другог садржаја.

• Разлози (не)посећености културних програма

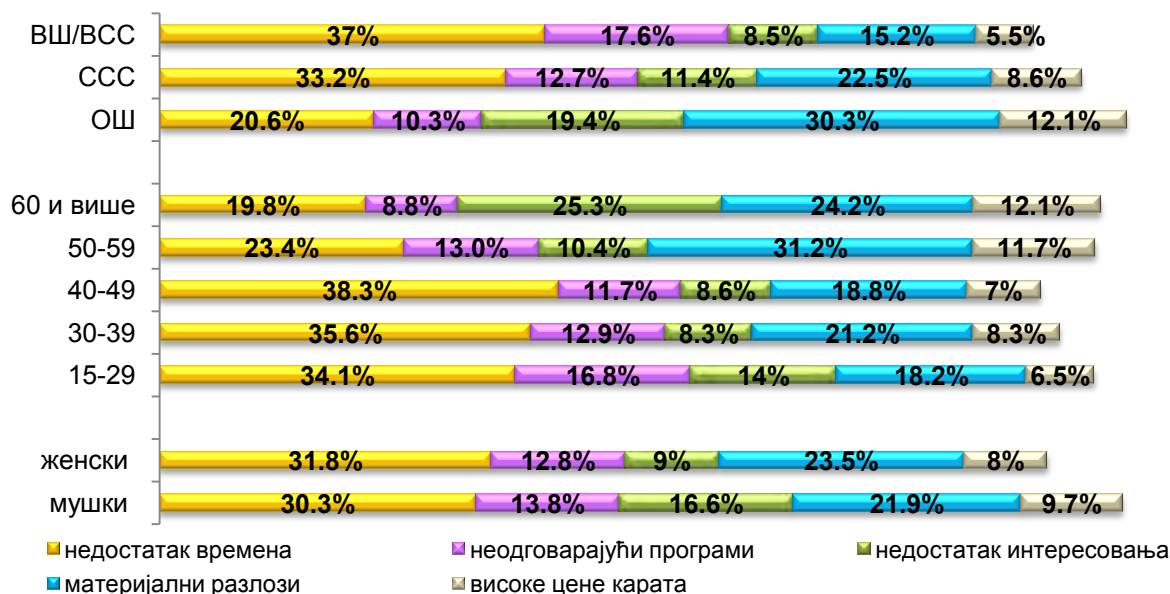
Цене улазница за културна дешавања за 22% испитаних Врањанаца су високе, док 34,1% сматра да су цене реалне, а скоро половина, 42,8% испитаника, нема мишљење о томе.

Финансијски моменат у посети културних садржаја игра важну улогу и заузима друго место у разлозима слабије посете културних садржаја.

Наиме, као најчешћи одговор на питање „Шта је разлог због којег евентуално не идете чешће на културна дешавања?“ грађани најчешће наводе „недостатак слободног времена“ у 31,2% одговора и „материјалне разлоге“ са 22,6%. Након њих следи одговор „неодговарајући програми“ са 13,2% одговора. Уколико одговор „материјални разлози“ удружимо са одговором „високе цене карата“⁸ који се заједно могу представити као финансијска препрека у посећивању културних програма, тај разлог заузима прво место у одговорима испитаника са 31,3% свих одговора.

Дистрибуција одговора према полној, старосној и образовној структури показује да су се на прва два места по броју одговора као најчешћи разлог за непосећивање догађаја код свих категорија нашли „недостатак слободног времена“ и финансијски моменат. Једино је код испитаника од 50 и више година и оних са основном школом на првом месту одговор „материјални разлози“. Код свих осталих на првом месту је „недостатак слободног времена“, а на другом „материјални разлози“. На трећем месту смењују се „неодговарајући програми“ (код жена, свих старосних категорија изузев најстаријих грађана Врања, и код средње и више и високо образованих) и „недостатак интересовања“ (код мушкараца, најстаријих становника и особа са завршеном основном школом). Дистрибуција одговора према полној структури показује да мушкарци имају мање интересовања за културне програме, да жене имају већи проблем са недостатком времена за садржаје из културе, а да је мушкарцима чешће улазница скупа. Мушкарци чешће сматрају да цена улазница није у складу са оним што пружа.

Приказ 60: Главни разлози због којих испитаници не посећују чешће културне догађаје према полним, старосним и образовним категоријама

Оно што се у оквиру истраживања Завода за проучавање културног развоја издвојило као највећа културна потреба грађана Врања јесу музички садржаји домаћих извођача, биоскопске пројекције и

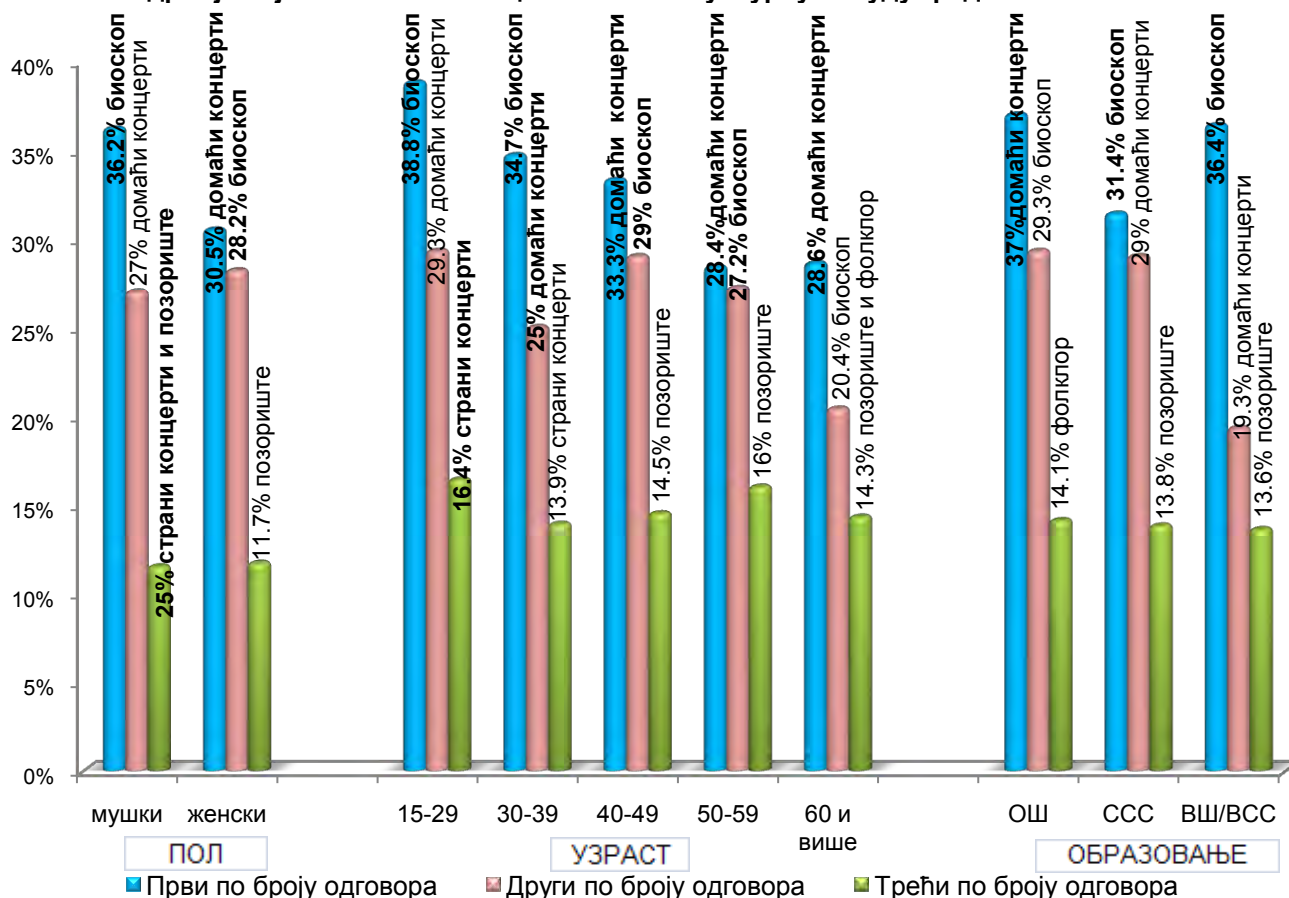
⁸ У упитнику је направљена разлика између одговора „материјални разлози“ који је директно упућивао на низак материјални статус испитаника због чега је култура недоступна и/или скрајнута, и одговора „високе цене карата“ где се алудира на несклад између садржаја и цене улазнице за њега, те испитаник одлучује да не жели да издвоји новац за такав садржај.

позоришне представе, док им најмање недостају изложбе, балет и оперски програм. Свега 1% грађана Врања истиче да је задовољно културном понудом и да у истој ништа не би мењали.

Расподела одговора према полној припадности показује да концерте домаће музике више желе жене него мушкарци. Мушкарци више од жена желе биоскопске садржаје у културној понуди Врања.

Испитаници у оквиру старосних група су означили или домаће концерте или биоскопске садржаје као оне који највише недостају. Од музичких садржаја понуду би по мишљењу испитаника требало обогатити најпре поп и рок музичким садржајима (37,2%), па фолк садржајима (33,6%) док су остали правци добили вишеструко нижи број одговора.

Приказ 61: Садржаји којима би испитаници обогатили културну понуду града⁹

• Символи града¹⁰

Највише грађана препознало је Бору Станковића као највећи симбол града Врања – 21,6% свих одговора управо је њега истакло. Од установа културе се као заштитни знак најпре препознаје Музеј кућа Боре Станковића, па Музеј Харемлук. Међу првих десет културних симбола града нашле су се две манифестације – *Борини позоришни дани* (5,8% одговора) и *Дани Врања* (2,8% одговора).

Табела 15: Првих 10 симбола града према одговорима испитаника

1	Бора Станковић	6	Станиша Стошић
2	Споменик Бели мост	7	Споменик Бакији Бакићу
3	Хамам	8	Музеј Харемлук
4	Музеј-кућа Боре Станковића	9	Споменик Бори Станковићу и „Дани Врања“
5	„Борини позоришни дани“	10	„Коштана“

⁹ Под страним концертима подразумевају се концерти страних извођача, а под домаћим концерти домаћих извођача.

¹⁰ У обзир су узимани само симболи који представљају културно-историјско и специфично обележје града.

Фокус групе

Учесници у фокус групама у Врању подељеног су мишљења када је у питању стање у култури. Старији су углавном задовољни, док су млађи углавном незадовољни.

Грађани који припадају млађој популацији задовољни су позоришним животом града и Библиотеком, али нису задовољни чињеницом да Врање нема биоскоп. Уз то истичу значај фестивала *Бора Станковић* који из године у годину има све већи број посетилаца, али нису задовољни тиме што се велики број карата подели спонзорима па немају сви заинтересовани прилику да посете фестивал. Што се Библиотеке тиче, наводе да се број корисника током лета повећава због акције током које се грађани могу учланити упола цене, али истичу да је, поред услова које Библиотека има, за организацију програма потребан новац, којег нема у довољним количинама. Млађи учесници у фокус групама подржавају рад Омладинског културног центра који због недостатка новца организују мали број дешавања.

Старија популација је с друге стране незадовољна јер, према њиховом мишљењу, који ће културни садржаји бити приказани у граду зависи од тога колико су исплативи, а уз то додају да Врање копира догађаје у Београду. Међутим, истичу да у Врању свакодневно постоје културна дешавања, а као најзанимљивије истичу манифестације *Стари дани*, *Дани Врања*, *Каранфил девојче*, *Дани Боре Станковића*... Такође, задовољни су што постоји дечји програм и што се сваког викенда одржавају представе за децу. Градски Корзо истичу као занимљиво место суботњих дешавања због различитих врста програма који не захтевају много финансијских улагања. Програми се на корзоу одржавају у вечерњим часовима од априла до јуна.

Учесници у фокус групама сматрају да је битно развити добар маркетинг када је у питању култура и констатују да се установе културе не баве тиме довољно. Наводе да га је потребно усмерити на млађу популацију коју је потребно анимирати, јер не посећују културна дешавања, а нарочито изложбе и књижевне вечери, иако констатују да посећеност културних програма ни од стране старијих грађана није на завидном нивоу. Када већина грађана не зна када се и који културни програми дешавају, логично је да исти нису посећени, зато грађани истичу важност обавештавања путем СМС порука, плаката, флајера...

Како би се створила публика и изградила потреба за културом, потребно је деловати још у основној школи која има више утицаја од породице, сматрају грађани. Они истичу да просветни радници нису заинтересовани за ваннаставне активности и да их треба мотивисати како би организовали, како је и било планирано, различите секције у основним и средњим школама. У том смислу тренутно је активан једино Омладински савез који у својим оквирима има драмску и рецитаторску секцију, а планира и покретање часописа за средњошколце.

Сарадња између установа културе и школа огледа се у томе што се установе оглашавају на огласним таблама, а с друге стране школе ђаке повремено организовано воде у позориште или библиотеку.

Као установу културе која добро послује препознају Позориште.

Младима у Врању баве се и невладине организације које организују изложбе, представе...

У граду постоји иницијатива, али проблем су финансије и њихова неравноправна расподела.

Грађани у фокус групама сагласни су да културни живот града треба да буде приступачан свима, а програми бесплатни. Сматрају да би тада били посећенији, као што су наступи фолклорних ансамбала, који су бесплатни. Посећени су и бесплатни концерти класичне музике који се одржавају у галерији Музеја, а које организује средња Музичка школа. Граду су, према мишљењу учесника у фокус групама, потребни рок концерти и концерти класичне музике. Рок група у граду има мало и углавном су састављене од гимназијалаца. Главно место за такву врсту музике је Омладински културни центар који бесплатно уступа простор за концерте, а у просеку два пута годишње у граду наступају познати музички састави.

Учесници фокус група сматрају да би локална самоуправа требало да створи услове за реализацију програма креативних појединаца, да обезбеди простор, појачала, инструменте, а како би се анимирани грађани потребно их је укључити у културна дешавања тако што би били волонтери, учесници, такмичари...

Један од закључака је да би Врање требало да оснажи сопствени идентитет кроз традицију, па у том смислу на нови начин промовисати Бору Станковића и *врањску* музику и осмислити велику манифестацију која би обухватила више мањих и постала симбол града.

Поред већ наведеног, као специфичности културе у Врању издвајају и турско купатило, Јустина Поповића, Светосавску недељу, Народни музеј, Хамамет, Цркву светог Николе, Врањску бању, манастир Прохор Пчињски и планину Бесна кобила.

Цивилни сектор у области културе града Врања

Школа анимираног филма (ШАФ)

Школа анимираног филма Врање основана је у марту 1987. године на темељима Клуба љубитеља филмске уметности, који је окупљао заљубљенике у филм.

- **Просторни капацитети**

Школа користи просторије које припадају граду Врање.

- **Програми**

ШАФ иза себе има више од 160 наслова, иницијатор је оснивања првог српског музеја анимације у Врању, а прво дело им је *Кутија*. ШАФ се пре свега бави дечјим анимираним филмом, а у циљу приближавања анимације, организује радионице за анимирани филм како у Врању, тако и у другим градовима.

Традиционална манифестација коју организује ШАФ је Интернационална дечја радионица анимираног филма, ИДРАФ, која је бијеналног карактера, са гостима из земље и иностранства.

ШАФ сарађује са УНИЦЕФ-ом, а активно учествује на свим интернационалним пројектима који се организују у оквиру АСИФЕ и АWG-а. ШАФ је поред бројних награда освојила друго место и Сребрног витеза на Фестивалу словенских и православних земаља *Златни витез* 1997. године у Кијеву, Гран при на 29. и 34. *Ревији филмског стваралаштва деце Србије и Црне Горе* у Београду, као и многа прва места на том фестивалу.

- **Чланови**

У просеку, током године ШАФ има око 40 полазника.

- **Кадрови**

ШАФ има четворо запослених.

- **Буџет**

На плате, програмске активности и материјалне трошкове годишње иде око 29.500,00 евра односно око 2.770.000,00 динара из буџета града, што је главни извор финансирања. Остатак новца долази од донација и сопствених прихода (плаћа се чланарина), а по пројекту и из републичког буџета.

Невладина организација „Генератор“

Група младих активиста из Врања јануара 2001. године основала је НВО *Генератор* - удружење грађана, чији је циљ представљање и очување културне баштине и уметности, као и решавање проблема младих људи у једној мултиетничкој средини. Увидели су потребу за стварањем активне друштвене базе, у оквиру које би се, делотворним учешћем на најбољи начин допринело промовисању и очувању културних тековина и уметности, уз истовремено мотивисање младих људи за креативно изражавање и деловање.

Мисија удружења грађана *Генератор* је допринос ширењу и популаризацији уметности и културе у једној мултиетничкој средини, као и мотивацији младих људи за активним учешћем у постизању истог. До сада су реализовали низ пројеката, самостално или у партнерству са институцијама и другим невладиним организацијама, а сарађују са многим организацијама у Врању, Србији и ширем региону.

Један од циљева на којима ради јесте и покретање Канцеларије за младе у Врању.

Генератор сарађује са Театром Форум на подизању свести младих.

Један од пројеката био је пројекат заштите културне баштине кроз ткање на разбоју у којем су учествовале незапослене жене.

Генератор је укључен у трогодишњи пројекат *Златни рудник – изградња капацитета актера локалне културне политике у југоисточној Србији* који реализује *Одбор за грађанску иницијативу* из Ниша, а финансира Швајцарски програм за културу.

- **Кадрови**

У Удружењу је четворо запослених, а у вези са различитим пројектима имају велики број волонтера.

- **Буџет**

Генератор се финансира углавном путем пројеката.

Удружење ликовних уметника Врања

Удружење ликовних уметника Врања функционише од новембра 2003. године.

- **Просторни капацитети**

Удружење нема просторије.

- **Програми**

Основне активности су помоћ уметницима код израде каталога, дизајна, комуникације са осталим удружењима, организовања изложби, набавке материјала и сличних проблема са којима се уметници суочавају.

Изложбе организују у галерији Народног универзитета и галерији Народног музеја.

УЛУВ се залаже за отварање атељеа које би користили чланови Удружења.

Сарађују са установама културе и представницима цивилног сектора у граду, као и са удружењима ликовних уметника из других градова Србије.

- **Чланство**

Удружење броји око 50 чланова међу којима су академски сликари, студенти и аматери.

- **Буџет**

Финансија готово да нема. До пре неколико година Удружење је било на буџету града Врања, али више није.

- **Проблеми**

Главни проблем УЛУВ-а је што нема просторије и што у граду не постоје атељеи које би уметници по потреби могли да користе. Из Удружења наводе да у Врању постоји неколико атељеа, али да су они раније уступљени одређеним уметницима који их и данас користе. Предлажу да би се у неискоришћеном делу зграде у којој се налази Библиотека могао наћи простор за исте. С друге стране, непостојање седишта УЛУВ-а онемогућава редовно организовање различитих програма и могућност остваривања контаката са сродним Удружењима. Непостојање извора финансирања, такође истичу као проблем.

Удружење грађана „Вед“

Вед је удружење грађана које негује и чува наслеђе у његовим различитим облицима, а основано је пре десетак година.

- **Просторни капацитети**

Удружење нема своје просторије.

- **Програми и пројекти**

Вед се бави различитим облицима културног наслеђа, од старих инструмената, преко већ заборављеног језика па све до музике и стихова. У оквиру Удружења постоји музичка група која свира искључиво изворну балканску музику на традиционалним инструментима. Изводе старе и већ заборављене песме из Врања и околине које причају приче из живота. Наступају у земљи и иностранству.

До сада су снимили десетак трајних снимака за архив Радио Београда.

Године 2008. издали су књижицу са компакт диском са неколико песама старих певача који су обележили историју Врања, које су сакупили током свог рада. Издање је представљено јавности у фебруару 2009. године поводом четрдесетогодишњице смрти Стане Аврамовић *Караминге*, чија је већина песама која се налази на компакт диску.

- **Чланство**

Удружење чине људи различитих занимања, старосног доба, верске и националне припадности.

- **Буџет**

Удружење нема редовне изворе прихода. Новац којим повремено располажу долази преко пројеката (конкурисали су на више конкурса, а до сада су новац добили једино од Министарства културе) или од донација чланова.

- **Проблеми**

Као највећи проблем, представници Удружења наводе непостојање простора који би могли да користе за пробе, али и проширење свог рада на рад са децом и оснивање различитих секција.

Градско културно-уметничко друштво „Севдах“

ГКУД *Севдах* настао је 1965. године.

- **Просторни капацитети**

ГКУД користи просторије Омладинског савеза.

- **Фундус**

Друштво има сопствену ношњу која је делом добијена на поклон, а делом шивена.

- **Програми**

Севдах има три секције:

- ✓ фолклорну,
- ✓ певачку и
- ✓ музичку.

Чланови су распоређени по старосним категоријама, где прву чине деца од првог до четвртог разреда основне школе, другу ученици петог до осмог разреда основне школе, а трећу ученици средњих школа све до младих од преко 20 година старости.

ГКУД игра 8 кореографија.

Наступају како у земљи, тако и у иностранству. Годишње одиграју преко 60 концерата, од чега више од половине у Врању. Када је реч о међународним наступима, гостовали су у Грчкој, на Балканском фестивалу у Глифади и Волосу и Кавали, затим на фестивалима у Пољској, Пернику, Прњавору, Битољу и Велесу, Аустрији и Пољској. Осим тога Ансамбл је гостовао и на многобројним манифестацијама широм Србије, као што су : *Београдски победник, Ваљевски златни опанак, Вражогрначки точак и Шумадијски опанак.*

Традиционално, Друштво дарује грађанима Врања на крају сваке године новогодишњи концерт.

Сарађује са културно-уметничким друштвима из других градова Србије.

У току је оснивање секција у насељеним местима у околини Врања.

- **Чланство**

Севдах броји преко 300 чланова.

- **Буџет**

Друштво се највећим делом (99%) финансира из буџета града Врања. Остатак долази од донација и сопствених средстава. Чланарина износи 300 динара на месечном нивоу.

Културно-уметничко друштво „Бакија Бакић“

Културно-уметничко друштво *Бакија Бакић* основано је 2006. године.

- **Просторни капацитети**

КУД користи просторије Омладинског културног центра.

- **Програми**

До сада су учествовали на двадесетак манифестација, првенствено ромских, и на два сабора трубача. Често наступају по градовима Србије. Поред фолклорне секције постоји и трубачки оркестар, као и хип-хоп група. Замишљено је да КУД има и књижевну и литералну секцију, али не постоје због недостатка простора.

Друштво учествује у организацији *Меморијала Бакија Бакић*.

- **Чланство**

Друштво броји укупно 200 чланова.

- **Буџет**

Финансирају се преко пројеката.

- **Проблеми**

Као највећи проблем истичу непостојање сопственог простора.

Што се тиче активних ауторских музичких група у Врању их има мали број и тешко их је навести јер је једна у настајању, а чине је средњошколци, док остале уз обраде свирају понекад и сопствену музику, али карактеристика града је ауторска музика трубача, односно дувачких оркестара.

Дувачки оркестар „Бакија Бакић“

Дувачки оркестар *Бакија Бакић* представља својеврсни музички бренд југа Србије, а састављен је од 11 трубача. Оркестар води Екрем Мамутовић и бави се обрадом старих песама из тог краја, али и новим врањским чочеком. Наступају у земљи и иностранству. Годинама уназад на *Сабору трубача* у Гучи Дувачки оркестар осваја многа признања – за најбољи оркестар, за *Прву трубу Драгачева* и за најбоље инструменталисте (на *Власинском лету* 2002. године награда *Прва труба*, 2007. године *Најбољи оркестар*, а у Гучи 2007. и 2008. године *Прва труба*, односно *Златна јабука*).

- **Проблеми**

Као највећи проблем истичу то што у Врању не постоји одсек за трубу у музичкој школи.

Градске манифестације

- **Прославе:** Светосавска недеља, Првомајски уранак, Дани Врања
- **Књижевне:** Борина недеља, Јустинове благовести
- **Ликовне:** Ликовна колонија Врање, Новогодишњи ликовни салон Врање
- **Музичке:** *Мај месец музике* Врање
- **Позоришне:** *Борини позоришни дани*
- **Филм/Фото:** Међународна радионица анимираног филма, Интернационална дечија радионица анимираног филма
- **Комплексне:** *Каранфил девојче*, Стари дани, Дани каранфила, Меморијал Бакије Бакића
- **Остале:** Етно сајам, Литије

Из албума Локалних културних политика
БРАЊЕ

Историјски архив

Књижевна заједница *Борисав Станковић*

Народни музеј

Омладински савез

Народна библиотека *Бора Станковић*

Народно позориште *Бора Станковић*